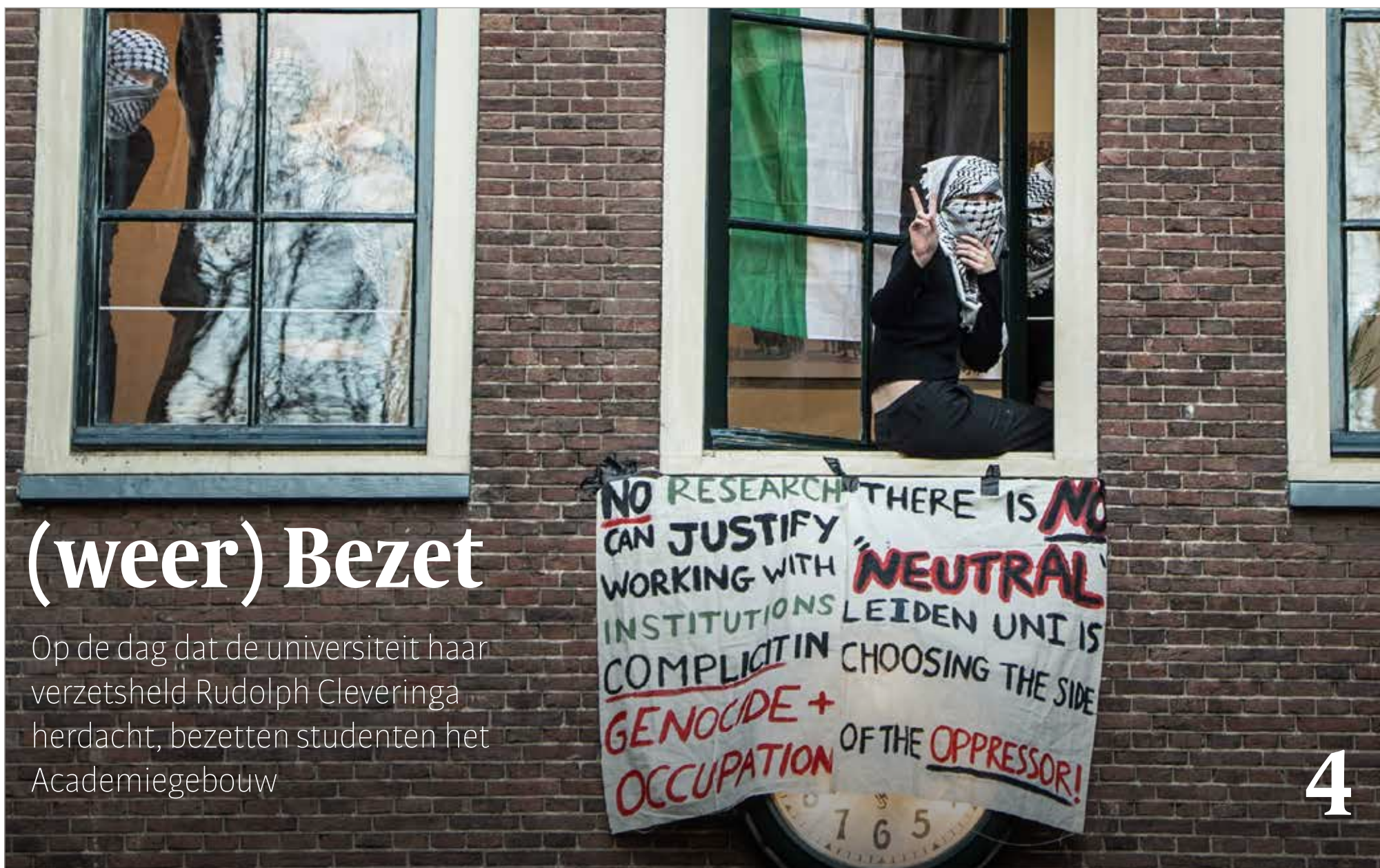

(weer) Bezet

Op de dag dat de universiteit haar verzetsheld Rudolph Cleveringa herdacht, bezetten studenten het Academiegebouw

4

6

Vergeten slachtoffers Kinderen blikken terug op de moord op hun moeder

8

Nieuwe leden Mbo'ers zijn alleen welkom bij Catena. 'Rest is bang voor verandering'

Genocide op Oeigoeren Kalbinur Sidik is een weinige getuigen die in de Chinese concentratiekampen met Oeigoerse gevangenen is geweest en het kan navertellen. 'Die wanhopige ogen vergeet ik nooit meer'

10

Sarah de Rijcke wordt de nieuwe rector

Vanaf 15 januari is Sarah de Rijcke de nieuwe rector magnificus van de Universiteit Leiden. ‘Ik nodig iedereen uit – vooral jonge studenten en medewerkers – om naar me toe te stappen.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

Sarah de Rijcke is momenteel decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen en hoogleraar Wetenschap, Technologie & Innovatiestudies. Ze volgt Hester Bijl op, die vroegtijdig vertrekt om rector van de TU Delft te worden. De Rijcke promoveerde cum laude in Groningen en is sinds 2011 werkzaam in Leiden. Daar was ze eerder wetenschappelijk directeur bij het Centrum voor Wetenschappen- en Technologiestudies (CWTS). Daarnaast is ze lid van de Nederlandse UNESCO-commissie en heeft ze veel internationale ervaring in adviesraden van grote onderzoeksfinciers. Als hoogleraar houdt ze zich bezig met de vraag hoe wetenschappelijke kwaliteit tot stand komt en welke rol wetenschap speelt in de wereld. Zo is ze lid van regiegroep *Academia in Motion*, die tot doel heeft middels het programma Erkennen en Waarderen medewerkers beter te erkennen en *open science* te bevorderen. Twee jaar geleden zei ze daarover tegen *Mare* dat ‘simplistische meet-

methodes als de impactfactor en de h-index methodologisch onverantwoord zijn’ en ‘pervers gedrag aanwakkeren’. Er moet veel meer naar *team science* worden gekeken en minder naar het individu. Maar daarvoor is wel een cultuurverandering nodig, erkende ze. ‘De huidige manier van kwaliteit beoordelen is vanaf de jaren ‘80 opgebouwd.’ Onder meer de portefeuilles van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek komen voor haar rekening. Ze gaat zich inzetten voor de ‘gezamenlijke aanpak van de uitdagingen waar de universiteit Leiden voor staat, waaronder bezuinigingseisen en de druk op internationalisering, maar ook studentenwelzijn, kennisveiligheid en academische vrijheid’. Volgens voorzitter van de Raad van Toezicht Ferd Grapperhaus is De Rijcke ‘precies wat we zoeken’, zo zegt hij op de site van de universiteit. Zo kent ze de Nederlandse academische gemeenschap goed, ‘in het bijzonder onze universiteit’. Ook is ze volgens Grapperhaus een ‘zeer ervaren bestuurder, en loopt ze met haar kennis en ervaring voorop in interdisciplinair werken in de wetenschap’. De Rijcke zegt over haar benoeming dat ‘Leiden een geweldige universiteit vol gedreven mensen’ is en dat ze uitkijkt naar haar rol als rector en de samenwerking met de rest van het college. ‘Ik geloof in een open, betrokken kennissamenleving, dus ik nodig iedereen uit – vooral jonge studenten, docenten, medewerkers – om naar me toe te stappen om ervaringen en ideeën te delen. We zijn één universiteit: samen gaan we de uitdagingen aan en maken we de universitaire gemeenschap nog sterker.’ De deze maand aan de universiteit begonnen collegevoorzitter Luc Sels zegt er zin in te hebben om ‘samen met Sarah de toekomst van de universiteit vorm te geven’. Hij noemt haar een ‘gedreven bestuurder met oog voor werkdruk en het welzijn van medewerkers en studenten’. Ook de universiteitsraad zegt uit te kijken ‘naar een constructieve en vruchtbare samenwerking’.

Meer kamers in Leiden, maar minder huizen: ‘Het is dweilen met de kraan open’

Het aantal studentenkamers in Leiden is sinds 2019 niet gedaald, maar juist gestegen, blijkt uit CBS-onderzoek in opdracht van de gemeente. Maar: het aantal verkamerde panden is afgenomen met liefst 10,3 procent.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Leiden zucht al jaren onder een nijpend kamertekort, evenals andere studentensteden. Zo bleek afgelopen februari dat het aantal Leidse studentenkamers op woonverhuurplatform Kamernet in een jaar tijd met dertig procent is afgenomen, en bleek na de zomer uit cijfers van de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting dat steeds minder studenten op kamers gaan en zelfs de hoop opgeven om er een te bemachtigen. Een van de oorzaken zou de invoering van nieuwe landelijke regelgeving zijn, zoals fiscale aanpassingen in box 3 en de Wet betaalbare huur. Die maatregelen maken het voor huisbazen minder rendabel om nog kamers te verhuren, waardoor ze hun panden liever te koop zetten. Per 1 januari 2024 kwam daar in Leiden nog lokaal beleid bovenop. Verhuurders moeten nu een omzettingen- en verhuurvergunning aanvragen, zodat de gemeente beter kan handhaven op onder meer huisjesmelkers en de leefbaarheid in wijken. Vooral studentenpartij Studenten voor Leiden (svl) en de vvd vreesden dat dit voor een nog gro-

tere daling van studentenkamers zou zorgen. Verhuurders zouden de vergunningen te duur en ingewikkeld vinden en nog meer redenen te zien hun panden af te stoten. Ze stelden hierover meermaals raadvragen aan de wethouder Julius Terpstra (CDA). Die gaf daarom het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de opdracht om de ontwikkeling van verkamerde woningen in kaart te brengen. Het onderzoek heeft vier peilmomenten genomen (2019, 2021, 2023 en 2024) om zo een ‘langjarig beeld’ te krijgen, zo schrijft de wethouder in een brief aan de commissie stedelijke ontwikkeling. Daaruit blijkt dat het aantal studentenkamers in verkamerde panden sinds 2019 niet is afgenomen, maar juist toegenomen. Zo telde Leiden op de laatste dag van 2019 7.400 studenten die in een verkamerd pand woonden, terwijl dat er in 2024 7.905 waren. Dat is een toename van ruim vijfhonderd kamers (7,4 procent). De ongeveer 2800 nieuw gebouwde zelfstandige studentenwoningen (studio’s) komen daar nog bij. Desondanks is het aantal verkamerde woningen juist gedaald met 10,3 procent. In 2019 had Leiden er 2.175, in 2024 zijn dat er 225 minder (1,950). Dat betekent dus dat er gemiddeld meer bewoners in een verkamerd pand zijn gaan wonen. Volgens wethouder Terpstra ‘sluit dat aan bij de landelijke trend waarin vooral de kleinere kamerpanden worden verkocht’. svl maakte zich de afgelopen jaren ook zorgen over de buurten Transvaal, De Kooi en Noorder-

kwartier. In die wijken mogen met de nieuwe regelgeving geen extra woningen meer worden verkamerd omdat dat de leefbaarheid zou aantasten. Uit het onderzoek van het CBS blijkt dat niet alleen het aantal verkamerde woningen daartoe met 37,9 procent is afgenomen (van 290 naar 180), maar ook het aantal bewoners van verkamerde panden. Zo woonden daar in 2019 nog 1230 studenten, en in 2024 nog maar 860. Dat is een afname van 30,1 procent.

‘Met meer mensen samenwonen is duurzaam, sociaal en helpt tegen eenzaamheid’

Die cijfers baren Terpstra echter geen zorgen. ‘De strengere handhaving en bewustwording rondom goed verhuurderschap kunnen mede bijdragen aan de daling van het aantal verkamerde panden’, schrijft hij. ‘Als verhuurders daardoor besluiten te stoppen, beschouwen we dat als een

acceptabel neveneffect.’ Ook concludeert hij dat ‘de invoering van het lokale verkameringsbeleid in 2024 niet leidt tot afwijkende ontwikkelingen in Leiden ten opzichte van de landelijke situatie’ en dat ‘sinds de invoering van het Leidse verkameringsbeleid ook in een deel van de stad waar de leefbaarheid onder druk staat. Buiten het gereguleerde gebied zijn er geen beperkingen voor hospitaverhuur, verkamering, woningdelen en friendscontracten.’ Hospitaverhuur is in de hele stad toegestaan, licht hij toe. ‘Om het voor mensen gemakkelijker te maken om als hospita een kamer te verhuren, werken we onder andere samen met Hospi Housing. Zij helpen bij het vinden van een passende huurder, vergroten de bekendheid van hospitaverhuur en geven informatie over het proces. Voor het verhuren van één kamer aan een hospitahuurder is geen vergunning nodig.’ Voor friendscontracten geldt hetzelfde als voor verkamering: in het grootste deel van de stad is dat gewoon toegestaan zonder vergunning. Voor het opsplitsen van een woning is weliswaar een omgevingsvergunning nodig. ‘Bij een splitsing worden namelijk altijd bouwkundige aanpassingen gedaan, bijvoorbeeld aan brandcompartimenten. Daarnaast is er extra parkeergelegenheid nodig, voor zowel auto’s als fietsen’, aldus Terpstra. Het vergemakkelijken van het collectief kopen van een huis gaat buiten de gemeente om, aldus de wethouder. ‘Dat is een vraag voor een bank.’

hospita’s en door met friendscontracten te werken. Ook moet het mogelijk worden om met meerdere personen een huis te kopen. Volgens wethouder Terpstra zijn veel van deze opties nu al mogelijk, laat hij aan *Mare* weten. ‘De lokale maatregelen gelden slechts in een klein deel van de stad waar de leefbaarheid onder druk staat. Buiten het gereguleerde gebied zijn er geen beperkingen voor hospitaverhuur, verkamering, woningdelen en friendscontracten.’ Hospitaverhuur is in de hele stad toegestaan, licht hij toe. ‘Om het voor mensen gemakkelijker te maken om als hospita een kamer te verhuren, werken we onder andere samen met Hospi Housing. Zij helpen bij het vinden van een passende huurder, vergroten de bekendheid van hospitaverhuur en geven informatie over het proces. Voor het verhuren van één kamer aan een hospitahuurder is geen vergunning nodig.’ Voor friendscontracten geldt hetzelfde als voor verkamering: in het grootste deel van de stad is dat gewoon toegestaan zonder vergunning. Voor het opsplitsen van een woning is weliswaar een omgevingsvergunning nodig. ‘Bij een splitsing worden namelijk altijd bouwkundige aanpassingen gedaan, bijvoorbeeld aan brandcompartimenten. Daarnaast is er extra parkeergelegenheid nodig, voor zowel auto’s als fietsen’, aldus Terpstra. Het vergemakkelijken van het collectief kopen van een huis gaat buiten de gemeente om, aldus de wethouder. ‘Dat is een vraag voor een bank.’

Wat onze universiteit nu nodig heeft, is een waardige straatvechter

Hartelijk gefeliciteerd, mevrouw de rector, met uw benoeming als hoeder van onze academische gemeenschap. U wordt benoemd op een lastig moment in de geschiedenis van de universiteit, zo’n moment dat achteraf wel eens existentieel geweest kan zijn gebleken. Existentieel als in dat de universiteit toen ten einde kwam. Ik richt me tot u (en tot uw naar ik hoop dorstig meelezende medeleden in het college van bestuur) met deze brief omdat ik me zorgen maak. Ik ben niet de enige van uw toekomstige schapen die zich zorgen maakt. Over de toestand in de wereld, over die in Nederland, over het klimaat, over onze academie. In de afgelopen jaren is het steeds minder goed gegaan met onze universiteit. Serieuze schandalen met serieuze gevolgen en te vaak inadequate interne afhandeling, ruzies en onenigheid, meer bakstenen maar minder collega’s, geldtekort en geldverspilling, een guurder wordend klimaat voor wetenschap en onderwijs, een vijandige regering, verwoestende bezuinigingen en als reactie op deze perfect storm van ellende amechtige plannen van aanpak vanuit de universiteit zelf en een misplaatst vertrouwen in onze eigen onmisbaarheid. We blijken als gemeenschap waar met publiek geld onderzoek, onderwijs en outreach worden verricht niet toekomstbestendig te zijn en blijven ons maar vertwijfeld afvragen hoe het nu kan dat deze oneerlijkheid gewoon door de kosmos wordt getolereerd. We blijken ondanks onze verdienmodellen, strategische plannen, leiderschapscursussen, beleidsplannen en kwaliteitscontroles toch geen bedrijf te zijn. Geen organisatie, maar eerder een kruising tussen een supertanker en een organisme, bijkans onmogelijk om van koers te veranderen en te groot om echt te overzien.

We blijken ontstellend kwetsbaar te zijn, zowel als zogeheten ivoren toren van geprivilegieerden en als individuele wetenschappers wier wetenschap en de communicatie daarvan leidt tot worden uitgescholden, uitgesloten, uitgekost en bedreigd. Maar we blijken ook een plek te zijn waar onderwijs, onderzoek en outreach gewoon doorgaat, ook al is er geen geld. Waar bestuurlijke betutteling uiteindelijk niet heel serieus wordt genomen en er nochtans mooie boeken worden geschreven en dingen worden ontdekt, ook als de omstandigheden niet optimaal zijn. Waar

afdelingen al jaren feitelijk op het tandvlees van de medewerkers draaien en niet op stabiele financiering, maar elk jaar weer studenten tot aan het zweetakertje begeleiden. Waar Leidenaren de publieke zaak dienen door te duiden, uit te leggen, contextualiseren en waar nodig te weerleggen. Waar we nog steeds een functionerende zuil zijn in onze kwakkeldemocratie. Ik weet dat ik niet de enige ben die zich zorgen maakt, maar er zijn op dit moment al te veel profeten, politici en populistten die allen claimen namens de zwijgende meerderheid, de afgehaakten, het volk, de praktisch opgeleiden, de bezorgde burger en zo menen te moeten spreken, dus ik doe dat niet. Dus dit zijn mijn woorden, geuit namens mijzelf. Wat we nu niet nodig hebben, is meer van hetzelfde van de afgelopen jaren. Deze supertanker stoomt heus wel gestaag door, ook zonder ingrijpen aan de bestuurlijke top (of zelfs met). Geen grandioze plannen of ambitieuze strategieën en beleid. Wat we wel nodig hebben, is afweergeschut en beschutting tegen de toeneemende aanvallen op de wetenschap, op vrijheid van onderwijs en onderzoek, op de plicht om ook onwelgevallige inzichten te melden. Wat we nodig hebben is een voornamelijk Leidse rector die in de Pieterskerk de dies natalis met waardigheid voorziet maar in het Haagse als een straatvechter de universiteit verdedigt. Die niet beducht is voor wat krassen op de universiteit als brand, maar wel voor krassen op haar mensen. Die naast, achter en als het moet voor wetenschappers staat die boze meutes of, wellicht nog enger, een boze eenling, achter zich aankrijgen omdat hun aanwezigheid in het publieke debat of de uitkomsten van hun wetenschappelijke onderzoek onwelgevallig worden bevonden. Bestuur niet, maar behoud.

Remco Breuker is hoogleraar Koreastudies

Mis niets en download nu de Mare-app

Rectificatie/Aanvulling

Bij de foto boven het bericht ‘Studenten protesteren tegen lu-card-controles in Wijnhaven’ (*Mare* 10, 20 november) is in de krant het onderschrift ‘Pasjescontrole bij de ingang van het Wijnhavengebouw’ weggevalen. Het beeld van de ingezoomde voorpagina van *Mare* met de kop ‘Waarom de beveiliging moet stoppen’ is genomen op de dag dat die krant verscheen, niet op de maandag van de beschreven demonstratie. De bewaker die vaag op de achtergrond is te zien, werkte niet tijdens dat protest en is pas sinds kort in dienst van de universiteit.’

‘Je somber voelen is heel normaal’

Acht op de tien studenten ervaart angst- of depressieve gevoelens en een kwart voelt zich soms of vaker levensmoe, blijkt uit onderzoek van het Trimbos-instituut en het RIVM. Maar achter de cijfers schuilt meer nuance. ‘Het gaat erom: ervaar je er hinder van of niet?’

DOOR MARCIÉLLE VAN DER KRAAN

‘Voelde jij je in de afgelopen vier weken neerslachtig en somber?’ Het is een van de kernvragen uit een recent onderzoek waarop een groot deel van de jongeren aangaf dat ‘vaker’ te voelen. Verder blijkt dat 83 procent van de studenten angst- en depressieve gevoelens heeft.

Maar dat betekent niet dat al die studenten psychisch ongezond zijn, benadrukt Jolien Dopmeijer, mede-auteur van het onderzoek. ‘Ik wil het probleem niet kleiner maken, maar het is heel normaal dat jongeren zich soms somber voelen. Ze bevinden zich in een ontwikkelingsfase, dus het is niet zo dat die gevoelens er niet mogen zijn.’

Sinds 2021 onderzoeken het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Trimbos-instituut elke drie jaar de mentale gezondheid en het middelengebruik van hbo- en wo-studenten. Ruim 27.000 studenten vulden in de lente van 2025 de vragenlijst in. Maar dit jaar zijn de zogenoemde afkapwaarden veranderd voor de Mental Health Inventory-5, de internationale vragenlijst voor mentale gezondheid, waardoor het percentage studenten met angst- en depressieve gevoelens veel hoger uitvalt dan voorheen.

‘Daar zijn wij niet gelukkig mee’, zegt de onderzoeker. ‘Met de oude normering zou je uitkomen tussen de 50 en 60 procent. Nog steeds heel hoog, maar wel een heel ander beeld. De drempelwaarde ligt lager, waardoor je nu eerder in dat vakje valt. Het is niet fijn dat er ineens 83 procent staat, maar we hebben naar de voorgaande jaren gekeken met deze nieuwe normering en dan zijn de cijfers nagenoeg gelijk.’

In het onderzoek wordt niet letterlijk gevraagd of studenten angst- of depressieve gevoelens hebben. ‘We stellen algemene vragen die gaan over hoe ze zich in de afgelopen vier weken hebben gevoeld. We stellen die vragen bewust in april, dan is er meestal geen tentamenperiode. Ook moeten eerstejaarsstudenten een beetje hun plek hebben kunnen vinden voor ze deze vragenlijst invullen.’

‘Op een heel aantal punten is er verbetering te zien’, stelt Dopmeijer. In haar ogen is het daarom aannemelijk dat wat er wordt gedaan om studentenwelzijn te verbeteren daadwerkelijk z’n vruchten afwerpt. ‘Maar deze cijfers laten zien dat er aandacht voor moet blijven’, zegt Sarah Evink van Interstedelijk Studenten Overleg (iso). ‘Het kan niet zo zijn dat een kwart van de studenten aangeeft soms levensmoe te zijn.’ Ook de Landelijke Studentenvakbond (Lsvb) schrijft dat ‘een kwart van de studenten regelmatig levensmoe is’.

Dopmeijer is daar kritisch over. De vraag in het onderzoek luidde: ‘In de afgelopen 4 weken, hoe vaak had je de wens dood te zijn of te gaan slapen en nooit meer wakker te worden?’ met als mogelijke antwoorden ‘nooit’, ‘af en toe’, ‘soms’, ‘meestal’ of ‘(bijna) altijd’. 75 procent van de respondenten heeft ‘nooit’ geantwoord, aldus de onderzoeker, slechts 1 procent antwoordde ‘(bijna) altijd’. ‘Maar dan rapporteren we niet dat een kwart “met regelmaat levensmoe” is, dat kan je niet maken.’

Daarnaast is levensmoe zijn niet hetzelfde als suïcidaal zijn, benadrukt ze. ‘Het is absoluut een indicator dat het niet goed gaat en dat iemand wel degelijk suïcidale klachten kan hebben, maar meestal gaat het om een gevoel van uitzichtloosheid.’

Studenten ervaren ten opzichte van 2021 minder emotionele uitputtingsklachten, eenzaamheid en prestatiedruk. Maar met die gevoelens op zich, is niets mis, aldus Dopmeijer. ‘Van die 83 procent met angst- en depressieve gevoelens is het niet zo dat ze daarvan allemaal megaveel hinder ervaren. In totaal gaf 29 procent aan veel of heel veel hinder te hebben van klachten. Dus de groep waar je je zorgen over moet maken, is wel kleiner. Het is niet zo dat je niet kunt leven met die klachten.’

Wat wel ‘enorm zorgen’ baart, is het alcoholgebruik van studenten. ‘Dat blijft net als voorgaande jaren schrikbarend hoog. Naar aanleiding van ons onderzoek in 2023 hebben we ook nog extra onderzoek gedaan naar alcoholgebruik binnen studentenverenigingen en -huizen, vooral in die bubbel is het heel hoog. Meer dan 80 procent van de studenten drinkt. Bij 30 procent is er kans op een alcoholstoornis en bij 3 procent is die kans zelfs ernstig.’ Commentaar over de zogeheten ‘snowflake-generatie’ noemt Dopmeijer ‘onzin’. ‘Ik word daar heel pissig van. Het suggereert dat er iets mis is met deze generatie studenten en dat ze het zelf maar moeten oplossen. De context van de student is veranderd. Ik ben 43 jaar en werk op de hogeschool waar ik zelf heb gestudeerd. Voor mij was het veel makkelijker. Ik had minder zorgen over mijn toekomst: in de laatste maanden van mijn studie kreeg ik op mijn 21e een vast contract aangeboden en niet veel later kocht ik mijn eerste huis. Als ik dit vertel aan mijn studenten kijken ze me aan of ik niet goed ben.’

DOOR MARK REID
FOTO'S LISA BOSCHUIZEN

Actiegroep Students for Palestine en andere studenten hebben woensdagmiddag uit protest tegen de samenwerking van de Universiteit Leiden met Israëlische instellingen het Academieggebouw bezet.

Academieggebouw bezet, Cleveringa-oratie verplaatst

Rond kwart over een wist een groep demonstranten het Academieggebouw te betreden, waarna medewerkers van de universiteiten het gebouw verder afsloten.

Voor de deuren van het gebouw stonden zo'n vijftig demonstranten de hele middag en avond leuzen te scanderen. Een demonstrant die uit het raam van het gebouw hing, wilde niet zeggen hoeveel mensen er precies binnen waren.

Per megafoon liet een van de protesterende studenten weten dat de bezetters in het gebouw niet zouden vertrekken tot de universiteit hun eisen inwilligt om een academische boycot in te stellen.

Op hun sociale media en middels flyers laten de actievoerders weten 26 november te hebben uitgekozen omdat op die datum Cleveringa zijn beroemde protestrede hield tegen de Duitse bezetter.

Om die verzetsoorlog te herdenken wordt jaarlijks de Cleveringa-oratie gehouden. Die lezing, dit jaar door de

Frans-Amerikaanse politicoloog Hélène Landemore, werd door de bezetting verplaatst van het Academieggebouw naar het Kamerlingh Onnes Gebouw.

De bezetters en demonstranten zeiden in de geest van Cleveringa te handelen door te protesteren tegen de samenwerking met Israëlische instellingen en doopten voor de gelegenheid het Academieggebouw om tot de Dr. Suleiman Haboush University, verwijzend naar een Palestijnse historicus die in oktober 2023 is gedood in Gaza. Vertegenwoordigers van de demonstranten en vice-collegevoorzitter Timo Kos hebben in het Academieggebouw meerdere overleggen gevoerd over de eisen van de demonstranten.

Om woensdagavond acht uur, bij het ter perse gaan van deze krant, zeiden de studenten dat de onderhandelingen waren stukgelopen.

Bij de opening van de Cleveringa-oratie zei rector Hester Bijl: ‘We zouden vandaag in het Academieggebouw zijn, maar vanwege een onverwachte demonstratie en bezet-

ting door onze studenten van Students for Palestine zitten we nu hier in de Lorentzsaal. De demonstranten willen dat we de banden met Israëlische instellingen verbreken vanwege de vreselijke situatie in Gaza. Ondanks het feit dat we ons hebben moeten verplaatsen, past deze gebeurtenis in de geest van Cleveringa.’

Ook de spreker van de oratie, politicoloog Hélène Landemore, refereerde aan de demonstratie.

‘Mensen protesteren als ze zich niet gehoord voelen en er collectieve actie nodig is. Ik voel me betrokken bij hen en ze waren beleefd. Toch ben ik ook blij dat mijn lezing door kan gaan.’

De commissie Mensenrechten en Conflictgebieden moet nog steeds advies uitbrengen over de banden met Israëlische universiteiten. Dat advies was aangekondigd voor dit najaar, maar laat nog steeds op zich wachten.

Afgelopen september werd het advies om studentuitwisselingen met die instellingen op te schorten wel al overgenomen door het college van bestuur.

Tentamenperikelen: raad stemt tegen

Omdat er nog te veel misgaat bij tentameninschrijvingen stemt de universiteitsraad vooraansnog tegen de onderwijs- en examenregelingen (oEren). ‘Dit is uitholling van de medezeggenschap.’

DOOR VINCENT BONGERS

Het programma MyStudymap zorgt sinds de invoering in 2022 voor problemen met tentameninschrijvingen. Studenten moesten soms huilend de zaal verlaten omdat bleek dat ze toch niet waren ingeschreven.

De problematiek zorgt al jaren voor spanning tussen de raad en het college van bestuur. Het college nam volgens de raad te weinig maatregelen om MyStudymap aan te passen en luisterde onvoldoende naar de klachten van gedupeerde studenten.

Uiteindelijk rolde er eind 2024 een deal uit tussen raad en college. Er kwam een pilot waarmee er meer ruimte komt voor studenten zonder inschrijving om toch het tentamen te kunnen maken.

Studenten zonder correcte inschrijving moeten bij het tentamen drie kwartier wachten voordat zij eventueel alsnog kunnen deelnemen. Studenten die wel op de lijst staan, gaan namelijk voor en zij krijgen tot maximaal 45 minuten na aanvang nog toegang tot het tentamen. De pilot loopt in principe tot en met 31 augustus 2026. Vanwege de problemen wil de raad de controle behouden op het zogenoemde inschrijfprotocol. Die maakt nu nog deel uit van de onderwijs- en examenregelingen (oEren) van alle opleidingen. De raad heeft instemmingsrecht op de veranderingen in de oEren.

Het college wil komend collegejaar het inschrijfprotocol omvormen tot het ‘reglement inschrijving voor onderwijs en tentamens’. Het reglement is dan geen bijlage meer van de oEren. ‘De reden hiervoor is dat de manier van inschrijven via My Studymap is ingeburgerd. De regels voor het inschrijven zijn voor langere tijd van toepassing en het reglement wordt hierdoor van onbepaalde duur.’

De raad raakt zo de jaarlijkse instemming op de inschrijvingen kwijt en vindt dat onacceptabel. ‘We willen hiermee dan ook niet instemmen’, zei Renske van Gulijk van studentenpartij pBMS maandag tijdens de raadsvergadering.

Patrick Klaassen van personeelspartij UB vond dat ‘er zoveel mis was gegaan met de inschrijvingen’ dat het voor studenten belangrijk is dat de raad instemming behoudt. ‘Het is de enige manier om direct invloed uit te oefenen.’ Hij noemde het plan van het college een ‘uitholling van het medezeggenschapsrecht’.

Volgens Klaassen staat ook in de Wet op het hoger onderwijs (whw) dat de inschrijvingen niet losgekoppeld mogen worden van de oEren. ‘Dit is dus ook technisch onjuist. Het is een fundamenteel recht dat je niet mag ontkoppelen als bestuurder.’

De dreiging om niet in te stemmen zou mogelijk al tot een kentering bij het college hebben geleid, bleek vervolgens. Volgens Agur Sevink (UB) zou voor de vergadering al zijn toegezegd dat de omvorming van protocol naar reglement ‘van de baan was’.

In de raad was er de nodige twijfel over wat er nu was beloofd. ‘In de commissievergadering van de raad over deze kwestie werd dat door een beleidsmedewerker al min of meer toegezegd’, reageerde personeelsraadslid Joost Augusteijn van Lijst Augusteijn. ‘Het zou ook raar zijn om het te splitsen, zeker nu er nog een pilot loopt.’ Volgens Véronique De Gucht van personeelspartij LAG is er in de commissievergadering enkel toegezegd om volgend collegejaar nog niet te splitsen.

Het college heeft in ieder geval officieel nog geen enkele toezegging gedaan. Als het college op de overlegvergadering op 8 december de ontkoppeling helemaal loslaat, zal de raad waarschijnlijk alsnog instemmen met de oEren.

Rechten loopt geld mis door dalende instroom

Rechten had dit jaar flink minder aanmeldingen voor de advanced masters en loopt zo veel inkomsten mis. De geringere instroom zou deels veroorzaakt zijn door problemen bij het admissions office.

DOOR VINCENT BONGERS

Advanced masters zijn bedoeld voor afgestudeerden die al een tijdje werkzaam zijn en hun kennis willen aanscherpen. Deze masters worden niet bekostigd door de overheid maar meestal door de bedrijven of instellingen waar de deelnemers werken. De masters leveren de faculteit flink wat geld op. 'Er wordt een sterke daling in de advanced masters verwacht', merkte Joep van der Kruik van studentenpartij ONS onlangs op tijdens de faculteitsraadsvergadering Rechten bij de behandeling van de begroting. 'Indien gewenst kan de faculteit de begroting op dit punt wijzigen. Dat vond ik enigszins vaag.' 'In de zomer zagen we dat het aantal inschrijvingen ging dalen', reageerde Gertjan Boshuizen, de portefeuillehouder financiën in het faculteitsbestuur. 'Het college van bestuur heeft ons toen gezegd om op dat punt de begroting enigszins aan te passen en dat hebben we gedaan. Vijf maanden geleden hadden we deze terugloop nog niet voorzien.' De raad speculeerde vervolgens over de oorzaak van de daling. 'Ik heb begrepen dat het deze zomer bij het centrale admissions office niet zo goed ging met de verwerking van aanmeldingen en het regelen van toelatingen', zei personeelsraadslid Kirsten van der Tol (Progressieve Partij). 'Dus dit probleem is deels ook buiten onze schuld ontstaan.' 'De bezetting van het office was door

onverwachte uitval en ziekte niet optimaal op orde', mailt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke desgevraagd. 'Daarnaast was rondom de deadline de piek van het aantal dossiers erg hoog. Dit heeft ervoor gezorgd dat met name bij de advanced masters de doorlooptijd inderdaad langer was dan gewenst.' Hierdoor kozen een aantal beoogde deelnemers ervoor om de master als nog niet te volgen. 'Moet er dan wellicht geen compensatie komen van het college?' vroeg Van der Tol tijdens de vergadering. 'Want het is een adering voor de faculteit.' 'Er is een uitgebreide evaluatie geweest', stelde vice-decaan Jan Crijns. We gaan nog eerder dan vorige jaren de vinger aan de pols houden om te zorgen dat het echt beter gaat.' Hij merkte op dat nu 'het ongemakkelijke gevoel is ontstaan dat we hierdoor een aantal studenten kwijt zijn geraakt', maar vond het 'ook niet helemaal fair' om de daling volledig te wijten aan de problemen. 'Er zijn heel veel oorzaken daarvoor kunnen zorgen. Maar gegeven de financiële situatie waar de universiteit in zit, willen we elke student die we kunnen binnenhalen ook daadwerkelijk in college krijgen. Het helpt dan niet als er dingen niet goed gaan bij admissions. Tot een compensatie vanuit centraal heeft dat nog niet geleid.' Van Overbeeke merkt in haar reactie nog op dat dat 'specifiek voor de advanced masters het aantal afwijzingen van studenten door de opleidingen veel hoger was dan afgelopen jaar. Dit heeft ook invloed op de daling van het aantal studenten.' Volgens haar zijn met alle faculteiten afspraken gemaakt over betere bezetting en afstemming. 'We verwachten dat komend jaar de doorlooptijden sterk worden verbeterd.'

Raad dreigt met staking: studentleden niet betaald

De universiteitsraad dreigt met een staking omdat de studentraadsleden al drie maanden niet betaald zijn. 'Dit is echt te belachelijk voor woorden.'

DOOR VINCENT BONGERS

'Onze studentraadsleden zijn al drie maanden niet betaald', zei personeelsraadslid Patrick Klaassen (UB) maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering. 'Ondanks talloze pogingen om dat voor elkaar te krijgen, is het nog niet gelukt.' De studenten krijgen een tegemoetkoming per maand van rond de 700 euro per maand. Fractie- en commissievoorzitters krijgen iets meer. Personeelsraadsleden worden voor 0,2 fte van hun normale werkzaamheden vrijgesteld. 'Het is best veel geld en ze moeten hun huur, boodschappen en collegegeld kunnen betalen.' 'We hebben het college hierop geattendeerd', zei studentraadslid Symen de Lange (LSP). 'Het lijkt me duidelijk dat niemand wil werken voor een organisatie die zijn medewerkers niet betaalt. Mocht ik niet betaald worden, dan zie je me niet terug, tot het geld er is. Dit is

echt te belachelijk voor woorden.' Klaassen: 'We hebben als raad gezegd dat we over twee weken niet gaan vergaderen met het college als de studenten niet betaald worden.' De raad verbond er ook een deadline aan. Als woensdag om 17 uur het geld niet op de rekening van de studenten zou staan, zou er een staking volgen. Al is de vraag of de raad überhaupt kan staken. 'Dat hoeft ook niet', zei personeelsraadslid Joost Augusteijn (Lijst Augusteijn). 'We kunnen ook niet komen opdagen, dan is er geen quorum.' 'Misschien moeten we wat bezetten om het voor elkaar te krijgen', grapte studentraadslid Michel Vermeer (DSP-SC). Op dat moment checkte studentraadslid Nadine Potters (PBMS) haar bankrekening: 'Ik heb geld ontvangen!' Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke zouden woensdag 'als het goed is, alle UR-leden hun vergoeding (hebben) ontvangen'. Op woensdag om vijf uur bleek echter dat nog niet alle leden waren betaald. Maar er waren wel excuses aangeboden door het bestuursbureau waarbij nogmaals de garantie werd gegeven dat het geld onderweg is. Een staking lijkt dan ook van de baan.

'Hier stond het kastje, weet je nog?', vraagt de 33-jarige Perla Joy aan haar zus Aurora (35) in de film *Blauwdruk*. Met tape reconstrueren ze op een blauwe vloer de contouren van hun ouderlijk huis voordat het een plaats delict werd. Aurora: 'O, ja! Die lange, bruine. Maar de parkiet stond niet naast de deur, die stond naast de open haard.' De film werd dinsdagavond vertoond in het gebouw Schouwburgstraat van de Haagse faculteit, waarna documentairemaker Sara Kolster en een van de hoofdpersonen vragen uit de zaal beantwoordden. De vertoning markeerde de aftrap van een nieuwe reeks filmavonden aan de faculteit, samen met de start van *Orange the World*, de wereldwijde campagne tegen geweld tegen vrouwen. Als Perla zestien jaar is, wordt ze midden in de nacht wakker van harde knallen. 'Ik wist meteen dat er iets niet goed was: er is iets met mijn moeder gebeurd.' Ze loopt haar kamer uit, hoort haar vader beneden rommelen en vraagt aan hem wat er is gebeurd. 'Niets', reageert hij. 'Ga maar slapen.' Perla's kamer grenst direct aan die van haar ouders. Ze ontdekt het levenloze lichaam van haar moeder. 'Ik voelde meteen paniek: wat als mijn vader terugkomt?' Ze belt de politie en sluit zich op in het toilet. Aurora slaapt die nacht bij een vriendinnetje. 'Perla belde mij: "Mama is dood." Je kunt je niet voorstellen hoe dat is.' Het derde zusje van dertien jaar was die nacht met haar koptelefoon op in slaap gevallen, dus van de knallen had zij niets meegeregren. Een half uur nadat Perla haar moeder heeft gevonden, is ze met haar jongere zusje op weg naar het politiebureau. 'We werden in pyjama en met blote voeten in de auto gezet. Naar hetzelfde politiebureau als mijn vader, ik zag zijn jas liggen.' De zusjes worden uit elkaar gehaald, moeten hun pyjama's verruilen voor witte overalls en geven hun vingerafdrukken af. 'Er was niemand bij ons. Je wordt behandeld als iemand die iets fout heeft gedaan.' Aurora, met tranen in haar ogen: 'Ze hebben mijn jongere zusjes alle twee opgesloten in een cel. Ik denk dat dat heel traumatisch is geweest: je verliest beide ouders en dan kan

In de documentaire *Blauwdruk* delen vier vrouwen hun verhaal over een jeugd die werd getekend door de moord van hun vader op hun moeder. 'Ik werd wees, maar mijn vader leefde nog.'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

je niet met elkaar zijn.' Acht uur zitten de tieners vast. De schaamte heeft de zusjes lange tijd achtervolgd. 'Ik werd wees, maar mijn vader leefde nog', zegt Perla. 'Niemand zag het aankomen. Je verwacht het bij mensen waar dagelijks geweld plaatsvindt. Ik dacht dat we een normaal gezin waren. Maar wat is normaal?' Het woord 'spijt' heeft hun vader nooit gebruikt. 'Wel zegt hij dat hij ons iets vreselijks heeft aangedaan. Zie ik hem als dader? Ik zie hem als iemand die ook dingen mee heeft gekregen van zijn jeugd en niet de capaciteit heeft gehad om zijn eigen pijn, verdriet en trauma's aan te kunnen kijken. Hij is je vader, maar ook de reden dat je moeder er niet meer is. Hoe ga je ermee om als kind dat iemand iets verschrikkelijks doet, maar dat je nog steeds liefde voelt voor diegene en diegene ook nog steeds liefde wil geven?' Perla ontmoet voor de documentaire lotgenoten Roser (47) en Maeve (59), ook zij tekenen met tape de plattegrond van hun ouderlijk huis. 'Ik krijg het gevoel dat ik hier niet meer mag zijn', vertelt Roser als ze de blauwdruk binnentapt. 'We moesten weg en terugkomen mocht niet meer.' De dag voor de moord op haar moeder, komt de zevenjarige Roser haar vader tegen op straat. Haar ouders zijn op dat moment gescheiden. 'Ga maar naar huis en vertel maar aan je moeder dat morgen de dag is dat het echt gaat gebeuren.' Het kleine meisje gaat meteen naar huis en geeft de boodschap door. Roser: 'Toen ze me naar school bracht de volgende morgen en afscheid van me nam, werd ze wat onrustiger. Ze ging op haar knieën voor me zitten en vertelde me dat ze altijd bij me zou blijven.' Roser, die zelf aanwezig is in de zaal op de voorste rij, huilt als ze naar de beelden kijkt. Als zij op school is afgezet, gaat haar vader langs bij haar moeder. Ze spreken elkaar kort via het raam, dan schiet hij eerst de nieuwe vriend van haar moeder dood en daarna ook haar. 'Ik hield niet van mijn moeder', zegt Maeve tegen Roser in de film. 'Ik voel dat ik er een beetje buiten val. Ik bleef het liefst een heel eind uit haar buurt.' Foto's van haar beide ouders heeft ze allemaal weggegooid. Maeve is veertien als haar moeder aankondigt te willen scheiden van haar vader. Na de scheiding rijdt hij constant rondjes rond de nieuwe flat van haar moeder. 'Tegen-

woordig noemen we dat stalken, toen zeiden we nog dat hij het recht had om daar te rijden.' Als Maeve thuiskomt op vrijdag de dertiende, drie dagen na de 35e verjaardag van haar moeder, ziet ze politieagenten voor de deur. 'Toen ze vertelden wat er was gebeurd, kon ik het niet geloven. Dit zou hij nooit doen, dacht ik. Maar hij heeft haar echt vermoord. Niet met een mes, maar gewoon met zijn blote handen.' De vier vrouwen trekken de tape van de vloer, in beeld verschijnt: 'In Nederland wordt elke twee weken een vrouw door haar (ex)partner gedood. Elk jaar verliezen zo'n 25 kinderen hun vader, moeder en thuis.' In de zaal is het bijna helemaal stil, je hoort alleen hier en daar gesnik. Kolster en Roser nemen plaats op een kruk. 'Ik ben zelf getuige geweest van femicide toen ik zes was', klinkt het voor in de zaal. 'Wat heeft het jou gebracht om hieraan mee te doen?' Roser begint te huilen. 'Het raakt me dat jij dit ook mee hebt moeten maken. Het was voor mij de eerste keer dat ik met dit thema aan de slag ging. Ik dacht: ik maak gewoon een plattegrond, maar ineens was ik weer kind. Ik heb dit alles beleefd vanuit mezelf als kind, dat heeft er lang niet mogen zijn. Het heeft me een stukje verwerking gegeven.' Het publiek applaudiseert. De avond wordt afgesloten met de overhandiging van het plan van aanpak van de Federatie Nabestaanden Geweldsslachtoffers aan staatssecretaris Arno Rutte van Justitie en Veiligheid. 'De tijd van wegstijgen en onwetendheid is voorbij', zegt hij. Hij benadrukt dat slachtoffers meer centraal moeten staan in beleid. 'Wat doen we mensen aan', vraagt hij zich hardop af, onder andere refererend aan de achttienjarige Aurora, die opeens zeshonderd euro aan zorgverzekering moest betalen en niemand had om haar te helpen. Ook doelt hij op de kinderen die soms gedwongen contact met hun vader moeten onderhouden. 'Wat voor eenzaamheid moet ze hebben gevoeld. We zijn voorbij aan de onwetendheid. Als we nu niets doen, wordt het onwil.'

Meer filmvertoningen: *Blauwe ballen en andere verkrachtingsmythes*, 2 december; VIVAS, 9 december, 17.00-19.30 uur, zaal 0.06, Schouwburgstraat 2

Morgen gaat je moeder eraan

‘Moeten we hier nu echt geld aan besteden?’

De universiteitsraad stemt niet in met de universitaire begroting voor 2026-30. De verantwoording van het college voor een aantal financiële keuzes is niet afdoende.

DOOR VINCENT BONGERS

Het college van bestuur gaat in de begroting voor 2026 uit van een negatief resultaat van 13,2 miljoen euro. Dat komt vooral door een investering in nieuwe zogeheten Enterprise Resource Planning-software dat bedrijfsprocessen van HR, salarisdienstverlening, finance en inkoop ondersteunt. SAP wordt vervangen door een systeem van AFAS.

Het college zet verder meer vernieuwingsgelden in om de financiële klappen van de bezuinigingen op te vangen.

In de begroting staat dat de 'studentgebonden financiering in de rijksbijdrage van 2026 tot 2031 stapsgewijs daalt met ruim 150 miljoen euro per jaar'. Dat zal ook de Universiteit Leiden in de portemonnee raken. Ook zet de universiteit zich schrap voor de gevolgen van de Wet internationalisering in balans (WIB), die nog door de Tweede Kamer moet worden behandeld. Mocht de WIB er komen, dan is een mogelijk gevolg het schrappen van een deel van de Engelstalige bachelors.

De universiteit heeft al een streep gezet door de Engelstalige bachelor van psychologie. Dat was een offer om de Taaltoets Anderstalig Onderwijs uit de WIB te krijgen. Deze toets had het einde kunnen betekenen van grote Engelstalige bachelors als international studies.

Desondanks verwacht de universiteit flinke schade van de WIB. Vanaf 2028 zal de wet geleidelijk voor een krimp van 579 studenten uit de Europese Economische Ruimte (EER) en 178 niet-EER studenten zorgen.

Om de financiële gevolgen van de WIB en mogelijke reorganisaties op te vangen komt er een transitiefonds waarin jaarlijks 4,3 miljoen euro wordt gestort door het college.

De universiteitsraad heeft instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting. Dat geldt voor veranderingen ten opzichte van de al eerder opgestelde kadernota; de financiële toekomstplannen van de universiteit.

De raad is voornamelijk niet van plan om in te stemmen omdat er twijfels en onduidelijkheden zijn over bepaalde uitgaven. 'We besteden twee miljoen aan het verzorgen van opleidingen voor promovendi en aanvullende opleidingen voor overige medewerkers en verder nog een miljoen aan een business intelligence platform', zei Mark Dechesne van personeelspartij LAG. 'We hebben instemmingsrecht op veranderingen van de begroting ten opzichte van de kadernota. De universiteit wordt geconfronteerd met allerlei bezuinigingen en uitdagingen. Heeft dit de grootste prioriteit?'

'Er is vier miljoen gereserveerd voor transitiekosten mede vanwege een reorganisatie bij Geesteswetenschappen, maar die gaat niet door', reageerde Joost Augusteijn van personeelspartij Lijst Augusteijn. 'Er zijn voornamelijk helemaal geen reorganisaties gepland.'

Nadine Potters van studentenpartij PBMs: 'Ik heb moeite met de toelichting van het college met betrekking tot het business platform. We zijn daar kritisch op.'

Véronique De Gucht van LAG: 'Moet het geld nu echt aan deze dingen worden besteed? De omschrijvingen zijn nu wat zwak.'

Het college moet dit beter verantwoorden, vond Augusteijn. 'Is dit ad-hoc begrotingsbeleid of zijn dit goed doordachte plannen die passen bij het strategisch plan van de universiteit? Daar moet helderheid over komen en de uitleg van het college moet tot tevredenheid van de meerderheid van de raad zijn, anders stemmen we niet in.' Het college spreekt op 8 december met de raad over de begroting.

Hoewel mbo'ers sinds dit jaar mogen meelopen in de El Cid-week, zijn er nauwelijks verenigingen die ze toelaten. *Mare* sprak er drie die allemaal lid werden bij Catena. 'De rest is bang voor verandering.'

DOOR MARK REID
FOTO TACO VAN DER EB

Lid worden blijft een 'status-dingetje'

Je mag hier zijn wie je wil

Zora (19) studeert sociaal werk. 'Ik ben hier blijven plakken.'

'Toen ik ging studeren was ik de eerste van MBO Rijnland die El Cid liep, dat was toen nog één middag voor mbo'ers. Ik had niet echt een beeld van studentenverenigingen. Ik wist amper dat ze bestonden, maar hoorde dat je binnen kon kijken en er vrienden kon maken. Vanuit mijn opleiding was er eigenlijk ook geen promotie voor. Maar docenten vinden het wel leuk dat ik lid ben.'

'Ik ben een paar maanden geleden lid geworden, toen zat ik al in het derde jaar van mijn studie. Ik was al lid bij spelletjesvereniging Duivelsei, en

een vriendin vertelde me dat Catena onwijs leuk was. Dus ik ben een paar keer meegegaan en het was ook echt heel leuk. Zo ben ik blijven plakken. 'Toen ik net lid was, was het wel vreemd om tussen allemaal universitaire studenten te zitten. Je bent sowieso op een heel nieuwe plek en dat is wennen. Maar het is geen probleem. Ik doe mbo en zij universiteit, leuk voor hen. Ik word gewoon geaccepteerd.'

'Ik weet niet of ik zelf bij een andere gezelligheidsvereniging lid zou willen worden. Ik denk dat op andere verenigingen zoals bijvoorbeeld Minerva een sterkere norm is hoe je je moet gedragen. Ik ben, om het zo te zeggen, niet heel cis-vrouw en ook niet hetero, dus ik val al snel buiten een norm. Ik denk dat er op Catena juist niet zo'n norm is. Iedereen mag juist lekker zijn wie ze willen zijn en dat vind ik heel leuk hier. 'Ik vind het sowieso apart dat mbo'ers niet bij andere studentenverenigingen mogen. Wat ik wel snap is dat de meeste mbo'ers best jong zijn als ze beginnen. Maar in plaats van een leeftijdsgrens wordt nu een hele opleiding uitgesloten. Ik denk dat het in de toekomst wel gaat veranderen, maar ik denk wel dat sommige verenigingen er wat meer moeite mee zullen hebben dan andere.'

We doen afbreuk aan elitaire status

Ivar Kaandorp (20) studeert sociaal werk. 'Ik had een soort Vindicat in mijn hoofd: met bier gooien en stennis trappen.'

'Ik ben een halfjaartje geleden lid geworden. Een maatje zat toen in het bestuur en via hem ben ik toen een aantal keer meegekomen. De eerste paar keer had ik een klik met een aantal mensen, maar ik twijfelde nog of ik wel bij een vereniging wilde. Ik had een soort Vindicat in mijn hoofd: met bier gooien en stennis trappen. Sommige van mijn studiegenoten denken bij studentenverenigingen ook direct aan de nieuws over ontgroeningen die fout gaan. 'Ik dacht ook dat het een heel gesloten sfeer zou

zijn, met allemaal elitaire lui, maar dat valt heel erg mee. Iedereen is heel verwelkomend en alles is heel laagdrempelig. Er wordt niet gekeken naar welk niveau opleiding je doet, maar naar je persoon. Ik kwam hier steeds vaker en toen heb ik besloten om me in te schrijven aan het begin van het nieuwe studiejaar. 'Naar die andere verenigingen heb ik ook niet meer gekeken. Waarom zou je rond gaan shoppen als je goed zit? Ik denk dat zij bang zijn om hun elitaire status en cultuur te verliezen als ze zich openstellen voor mbo-studenten. Het is voor veel mensen wel een status-dingetje om bij een studentenvereniging te zitten. Ik denk dat mbo'ers daar in hun ogen afbreuk aan doen. 'Catena is een van de eerste in Leiden waar we wel welkom zijn, maar volgens mij gebeurt het elders ook hier en daar. Ik denk dat er met de jaren steeds meer mbo'ers worden toegelaten op verenigingen.'

Ik bluf me er wel doorheen

Hanne (22) studeert autotechniek. 'Het is juist goed om mbo'ers bij het studentenleven te betrekken.'

'Ik zit al iets langer in studentenkringen. Ik heb hiervoor ook een universitaire studie gedaan en ik was op zoek naar een nieuwe vereniging. Als El Cid-mentor was ik dit jaar zelf aan het rondkijken. Ik wilde me eerst inschrijven bij SSR, maar mijn mede-mentor zei dat we nog langs Catena moesten. 'Het sprak me hier erg aan. Je hebt heel veel vrijheid om te organiseren wat je wil. Het is heel vrijblijvend maar ook heel kansrijk. 'Ik heb me toevallig dit jaar ook bij andere verenigingen ingeschreven: SIB en Sempre Crescendo.

Alleen Catena vindt: er is geen basis voor uitsluiting

Catena liet al langer mbo-studenten toe tot de vereniging, maar sinds dit jaar kunnen zij lid worden zonder eerst een kennismakingsgesprek te houden met het bestuur. Huidig bestuurslid Mike Huijben legt uit hoe de vereniging tot die keuze kwam. 'We hanteren al jaren een open beleid. Doordat aspirant-leden tijdens de El Cid-week direct kennismaken met de vereniging, is de noodzaak voor zo'n gesprek vervallen. De kernwaarden van Catena bepalen dat iedere student in Leiden lid mag worden en dat er geen basis is voor uitsluiting. 'Of iemand nu rijk of arm is; jasje-dasje of in een band-shirt over straat gaat; of van het mbo, hbo of de universiteit komt: vanuit die overtuiging is het typisch Catena om mbo-studenten toe te laten. Er is geen enkele inhoudelijke reden om dat niet te doen. Onze leden zijn de dragers van de verenigingscultuur; zij juichen diversiteit dan ook toe. 'Een lid is een lid. Of je nu aan de universiteit studeert of een vakopleiding volgt: aan de bar en in commissies vinden leden elkaar op basis van interesse en karakter. "Student zijn" is voor Catena een mentaliteit, geen opleidingsniveau.' Wel erkent Huijben dat het toelaten van de soms minderjarige mbo'ers ook extra zorg vereist. 'Omdat mbo-studenten vaak jonger zijn, vraagt dit om een strikte naleving van de Drank- en Horecawet. Hier hebben wij onze interne controlesystemen op ingericht.' Denkt Huijben dat andere verenigingen het voorbeeld van Catena snel zullen volgen? 'Elke vereniging heeft een eigen historie, cultuur en invulling. Er zijn wel verenigingen waar wij nu mee rond de tafel gaan, om te kijken in hoeverre het haalbaar voor hen is om mbo'ers toe te laten. Catena biedt daarin graag hulp.'

Kalbinur Sidik moest verplicht lesgeven aan Oeigoerse gevangenen in Chinese concentratiekampen, tot ze in 2019 naar Nederland vluchtte. ‘Ik leefde constant in angst: wanneer ben ik aan de beurt?’

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO OLIVIER MIDDENDORP

Getuige van de genocide

‘De onderdrukking zit al in de naam Xinjiang’, vertelt de etnisch Oezbeekse Kalbinur Sidik (55). ‘Voor ons het Oost-Turkestan. Xinjiang is de naam die de Chinese overheid heeft gegeven aan het land waar ik vandaan kom.’ Sidik is te gast op het International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) waar de film *Eyes of the Machine* is te zien. De documentaire gaat over hoe de Chinese overheid de Oeigoeren en hun cultuur systematisch verwoest. Het verhaal van Sidik is essentieel voor de film: zij is een van de weinigen die in de kampen is geweest en het kan navertellen. ‘Het is heel raar’, zegt ze in het café van het Tuschinski filmtheater in Amsterdam. ‘Als ik naar de documentaire kijk, moet ik huilen om mijn eigen verhaal. Gisteren waren we in de grote zaal van Tuschinski en dat was heel indrukwekkend. Na de voorstelling krijg ik veel vragen en steun van het publiek. Dat is zo ontzettend fijn.’ Donderdag is ze een van de sprekers op een symposium in het Kamerlingh Onnes Gebouw over de Oeigoerse genocide. De islamitische bevolkingsgroep in de regio wordt gediscrimineerd en vervolgd omdat ze volgens de Chinese overheid een gevaar vormt voor terrorisme. Honderdduizenden Oeigoeren zijn vastgezet in wat de Chinezen ‘heropvoedingskampen’ noemen.

‘De helft van de Oeigoeren wordt gehersenspoeld, de andere helft vermoord, waarna hun organen worden geroofd’, zegt Sidik. ‘Oost-Turkestan heeft olie en veel soorten zeldzame aardmetalen. De Chinezen vinden het moeilijk dat het gebied niet volledig onder hun controle staat. De Oeigoeren hielden te veel vast aan hun eigen identiteit. Daarom zijn ze in kampen opgesloten.’ Sidik spreekt Oeigoers en Chinees en is Nederlands aan het leren. Voor het interview fungeert de Oeigoer Alerk Ablikim, die in Leiden studeerde en in al 2022 in *Mare* over de situatie van de Oeigoeren vertelde, als tolk. ‘Ik groeide op in de Oeigoerse hoofdstad Ürümqi’, zegt Sidik. ‘Ik ben zelf Oezbeeks, mijn echtgenoot is Oeigoers. In mijn jeugd leek het leven betrekkelijk normaal. Er was nog geen openlijke onderdrukking, maar al wel veel discriminatie. ‘De repressie werd heel zichtbaar in juli 2009. Oeigoerse studenten demonstreerden toen tegen de Chinese autoriteiten. Aanleiding was de aanval van Chinezen op de Oeigoerse werknemers van een speelgoedfabriek. Zij werden midden in de nacht aangevallen en vermoord. De Chinezen hadden de aanslag gefilmd en op hun sociale media gepost. De studenten zagen dat en gingen protesteren.

‘De Chinezen misbruikten de demonstraties om een generatie Oeigoerse jongeren keihard aan te pakken. Ik woonde op de vierde verdieping en zag veel ellende vanachter het raam. De protesten waren vredig, duizenden jongeren zijn echter opgesloten of vermoord. ‘Ik gaf Chinees op de basisschool, werd als betrouwbaar gezien door de Chinese overheid en had de hoogste score bij hun beoordeling. Mij werd verteld dat ik elders Chinees aan ongeletterden moest gaan geven. Ik had geen idee dat het om lesgeven in concentratiekampen ging. Ik moest gehoor geven aan de opdracht. Het was dwangarbeid. ‘Ze stuurden me naar een mannenkamp in de buurt van de stad. Het was een gebouw met daaromheen hoge muren waarop hoogspanningsdraden waren aangebracht. Er was zware beveiliging, waaronder camera’s met gezichtsherkenning. Eenmaal binnen zag ik agenten en militairen met getrokken vuurwapens staan. ‘Ik moest al mijn persoonlijke gegevens opschrijven en een document tekenen waarin stond dat ik met niemand mocht praten over wat ik te zien ging krijgen. ‘De gevangenen waren kaalgeschoren en droegen genummerde overalls. Ze kropen het leslokaal binnen, waren aan handen en voeten geketend en hielden hun hoofden naar beneden. Af en toe werd er een nummer omgeroepen en werd een gevangene afgevoerd voor verhoor. Ze werden dan gemarteld, bijvoorbeeld met elektrische schokken. ‘Hun slaapplekken waren iets van 30 tot 40 centimeter breed, er lag geen tapijt of iets dergelijks op de betonnen vloer. De mannen konden niet douchen. Er stond een blauwe waterton, waaruit ze water konden halen met een kopje. Ik heb nooit gezien dat die ton werd schoongemaakt. De gevangenen kregen alleen momo’s te eten: een soort deegzakjes met niets erin, oud en hard. Verder kregen ze suikerwater om te drinken. ‘Wij kregen versere momo’s en thee. De medewerkers hadden een uur pauze per dag. We mochten buiten die pauze niet naar de wc, dus we dronken bijna niets. ‘Ik werd zelf niet heel slecht behandeld, maar leefde constant in angst: wanneer ben ik aan de beurt? Je ziet de gevangenen elke dag lijden. Communicatie was niet mogelijk. Het voelde voor mij ook haast als gevangenschap, ook al werd ik elke dag naar huis gereden door de politie. ‘s Nachts op bed dacht ik steeds aan wat ik had gezien. ‘Ik mocht met geen woord spreken over het kamp. Ik probeerde het toch aan mijn man te vertellen. Hij wilde het allemaal niet horen. Hij werd er naar van, zei hij.’ Sidik raakt geëmotioneerd en droogt haar tranen met een papieren zakdoek. ‘Vroeger was het nog erger. Lang kon ik haast niets eten en drinken. Nu kan ik het eruit gooien,

Kalbinur Sidik bij een demonstratie op 23 januari tegen de ontvangst van de Chinese vicepremier door premier Schoof in het Catshuis

‘De gevangenen keken me wanhopig aan. Die ogen vergeet je nooit meer’

maar niet voorkomen dat ik emotioneel word. Elke keer zie ik de gezichten van de gevangenen weer voor me. Telkens als ze het lokaal binnenkwamen keken ze je wanhopig aan: ga jij ons redden? Die ogen vergeet je nooit meer.’ Ze pakt de draad weer op en vertelt verder. ‘Na zes maanden liep het semester af. Ik hoopte dat ik weer op mijn oude school les mocht gaan geven. Maar dat gebeurde niet. Ik werd tewerkgesteld in een vrouwenkamp. Het was een nog groter complex. Ook de vrouwen waren kaalgeschoren, maar niet geketend zoals de mannen. ‘Je zag meteen hoe slecht het met hen ging. Er vonden verkrachtingen plaats. Ik kon zien hoe de vrouwen moeilijk liepen en voorzichtig gingen zitten omdat ze gewond waren geraakt. Gevangenen werden ook gesteriliseerd met pillen en injecties. ‘Ook buiten de kampen laat de Chinese overheid alle niet-Chinese vrouwen in Oost-Turkestan steriliseren. Zelf ben ik ook verplicht gesteriliseerd. In mei 2019 kreeg ik een oproep om me te melden bij een reproductiekliniek en daar werd ik geopereerd. Ik kreeg de oproep voor het ziekenhuis gewoon in de buurt-app. In het bericht stond dat je in de cel zou belanden als je weigerde. ‘Met de vrouwen in het kamp was een verdeckte vorm van communicatie mogelijk. Als ze les hadden over het “grote

Chinese thuisland”, zei een vrouw dan bijvoorbeeld: “Ik wil mijn lof uitspreken voor de partij. En ik was van plan om te gaan trouwen, dat gaat nu niet door. Ik ben de partij dankbaar dat ik hier nu ben.” Een andere vrouw vertelde tussen de regels door dat ze een doodgeboren kind had gekregen. Zo kreeg ik hun levensverhalen te horen. ‘Mijn dochter ging in 2011 in Nederland studeren en is gebleven. Mijn man en ik hebben haar bezocht. Omdat mijn man Oeigoers is, mag hij echter al een tijd het land niet meer uit. Mij lukte het met veel moeite om in 2019 een maand naar Nederland te kunnen reizen. Ik ben nooit teruggekeerd. ‘De Chinese autoriteiten dwongen mijn man vervolgens om een video op te nemen waarin hij mijn acties veroordeelt en zegt dat hij van mij is gescheiden. De woordvoerder van Buitenlandse Zaken zette de video zelfs op haar Twitter-account. ‘Een paar dagen later stuurde mijn man me een bericht: “Het spijt me. Ik ben heel erg onder druk gezet en kon je niet beschermen.” Dat is het laatste contact, in februari 2021. Ik weet niet hoe het met hem gaat. Mijn WeChat (Chinese social media app, red.) is geblokkeerd. Ook met mijn andere familieleden heb ik geen contact meer. Ik heb godzijdank nog mijn dochter hier in Nederland.

‘De Chinese overheid valt me hier lastig. Ik word steeds gebeld door nummers van familieleden. Als je opneemt, krijg je een Chinese politieagent aan de lijn. Ze weten waar ik woon en lopen langs mijn huis. Als ik ergens heb gesproken, nemen de pesterijen toe. Dan parkeren er Chinezen vlakbij en hangen ze rond bij mijn huis. Ik film ze en heb contact met de Nederlandse politie die ik kan bellen als ik word lastiggevallen. Mijn Nederlands is echter niet zo goed, dus het is moeilijk om uit te leggen wat er aan de hand is. ‘Hopelijk zorgt de documentaire ervoor dat de aandacht voor de Oeigoeren toeneemt en gaan mensen anders naar China kijken. Ik begrijp dat Nederland haar eigen belangen wil behartigen maar het zou goed zijn als de economische activiteiten met China worden verminderd. Als ons land ooit vrij en onafhankelijk wordt, hoop ik er weer terug te keren. Oost-Turkestan is immers waar ik geboren en opgegroeid ben.’

Uyghur genocide, Symposium, Kamerlingh Onnes Gebouw, zaal C1.31, donderdag 27 november, 15:15 - 16:45 met Casper Wits, Rushan Abbas, Ahmedjan Kasim en Kalbinur Sidik)

Zorgen om het taboe op taboes

Kan elk onderwerp worden besproken in de collegezaal? Docenten en bestuurders gingen daar dinsdagmiddag met elkaar over in gesprek. 'Hoe kan ik mijn studenten vragen zich altijd uit te spreken, als de universiteit controversiële sprekers niet uitnodigt?'

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**

'Het is een open deur, maar toch hebben we de afgelopen jaren gemerkt dat we een aantal regels voor een respectvol debat moeten expliciteren', begint universiteitshistoricus Pieter Slaman dinsdagmiddag in PLNT. Hij is tevens de organisator van het debat *Academische vrijheid maken*, waar een schamele twintig docenten, bestuurders en andere medewerkers op zijn afgekomen. Tussen de deelnemers zitten weinig verrassende gezichten, maar vooral de 'usual suspects', zoals ze ook zichzelf later deze middag zullen noemen bij de evaluatie. Dat zijn onder meer rector Hester Bijl, hoogleraar Koreastudies Remco Breuker, ex-lid van het kernteam Academische Vrijheid Sense Jan van der Molen, universitair docent Looi van Kessel die werkt in het door radicaalrechts bekritiseerde onderzoeksgebied genderstudies en oud-rector Douwe Breimer.

'Laat elkaar uitpraten, ga niet op de persoon, respecteer elkaars denkbeelden en als je iemand iets hoort zeggen wat in jouw ogen uitzinnig is, kun je die persoon nog steeds waarderen voor wie hij of zij is', licht Slaman de regels toe voordat de deelnemers zich in groepjes verdelen.

De pers wordt gevraagd personen anoniem te citeren, 'zodat mensen zich vrij kunnen voelen om zich ook over heel gevoelige onderwerpen te uiten'. Dat blijkt nog best ingewikkeld, omdat sommige deelnemers hun voorbeelden óók niet in de krant willen teruglezen 'in verband met herleidbaarheid'.

Mare deed toch een poging en schoof aan bij een van de groepjes. De stelling: geloof je dat er taboes zijn binnen onze academische gemeenschap?

'Er zijn zeker taboes en ik denk ook dat die er moeten zijn', stelt een hoogleraar geschiedenis. 'Maar veel hebben we niet vastgelegd. Er staat niet in mijn contract dat ik niet dronken op het werk mag verschijnen of college geef in zwemkleding. We weten vaak dat iets sociaal gezien geen goed idee is, maar de grens die daaraan gesteld moet worden is heel vaag. Een mannelijke collega die vrouwen niet laat uitpraten, zou in sommige delen van deze universiteit geen taboe kunnen zijn, en in andere delen wel. Maar daar verzinnen we geen regels voor.'

'Waar ik me de meeste zorgen over maak, is het taboe om impliciete taboes te bespreken', zegt een bestuurder. 'Ik denk dat er afdelingen zijn waar een dominante wetenschappelijke of politieke visie heerst, zoals Het Gangetje bij rechten of Area Studies bij Geesteswetenschappen. Ik hoor studenten weleens zeggen: "Het is hier zo dominant rechts - of juist links - dat ik er niet tegenin durf te gaan." Maar dat durven we niet expliciet te bespreken.'

Een docent vertelt over een student die zich heel actief opstelde in de discussies in de klas, maar pas veel later vertelde dat ze uit Israël kwam. 'Het was voor haar een taboe om uit te spreken dat ze daar vandaan kwam, omdat ze eerst als volwaardige gesprekspartner wilde worden gezien en de rest van de groep haar zou waarderen op basis van haar intelligentie.' Volgens de docent was dat haar eigen keuze. 'Het is een manier van zelfcensuur, een tactiek om gehoord te worden.'

Die tactiek pakte goed uit: de groep bleef haar als volwaardig gesprekspartner zien. 'De onderwerpen bleken dus niet zozeer het taboe, maar er was ruimte nodig om elkaar eerst beter te leren kennen.'

Een universitair docent bij Regiostudies merkt op dat studenten elkaar niet met woorden, maar non-verbaal bestrijden. 'Als iemand iets prikkelends zegt, rollen ze met hun ogen of zuchten afkeurend. Wij docenten moeten hen sanctioneren voor dat soort micro-agressies en hen uitdagen hun weerwoord op tafel te leggen.' Ook wenst ze dat studenten zelf elkaar daarop aanspreken.

Daar zit wel een obstakel, vindt ze. 'Hoe kan ik tegen mijn studenten zeggen dat ze zich altijd moeten uitspreken, als de universiteit controversiële sprekers niet uitnodigt omdat het te polariserend of riskant zou zijn?'

Volgens haar is het daarom nodig dat docenten zich opstellen als '*custodians of plurality*', ofwel hoeders van pluriformiteit. 'De beste plek om als docent te staan is in het midden.' De deelnemers zijn het erover eens dat het best mag schuren in de klas. 'Een veilige omgeving creëren betekent niet dat studenten niet uit hun comfortzone hoeven te stappen', aldus een bestuurder. Maar dat is soms lastig, erkent een docent. 'Het komt er vaak op neer dat je voorzichtig blijft en allerlei potentieel gevoelige informatie met een *trigger warning* aankondigt.'

Een hoogleraar geschiedenis ziet dat anders: 'Onze studenten zijn de veiligste mensen ter wereld, maar we zijn er ook om hun wereld groter te maken.'

Hoe rijker, hoe actiever het afweersysteem

Het verschil tussen arm en rijk zie je terug in de werking van vaccins, ondervond geneeskundige Marloes van Dorst. 'Ik dacht ook dat we als mens allemaal hetzelfde waren, maar er zijn wezenlijke verschillen.'

DOOR **MARCIËLLE VAN DER KRAAN**
FOTO **WHO/NANA KOFI ACQUAH**

Hoe groot het verschil tussen armoede en welvaart kan zijn, zag Marloes van Dorst in Makassar, de hoofdstad van het Indonesische eiland Sulawesi, op twee basisscholen die amper een kilometer uit elkaar liggen. Op de ene school zaten kinderen uit rijke gezinnen, op de andere die uit de armere wijken.

'Hun immuunsystemen reageerden compleet anders', vertelt Van Dorst. 'Ik had niet verwacht dat binnen één stad zulke grote contrasten zichtbaar zouden zijn.' Dat verschil was zelfs terug te zien in de manier waarop bacteriën in hun neus reageerden. 'Het zijn kinderen die elkaar in theorie bij dezelfde speeltuin zouden kunnen tegenkomen, maar ze groeien op in totaal verschillende werelden.'

Van Dorst onderzocht voor haar promotie aan het Leids Universitair Medisch Centrum hoe groot de immunologische verschillen zijn binnen landen met lage- en middeninkomens. 'Uit eerder onderzoek was al bekend dat vaccins veel beter werken in landen met hoge lonen. Het malariavaccin werkt in Duitsland bijvoorbeeld voor 100 procent, maar ga je het testen in Equatoriaal-Guinea, werkt het nog maar 50 procent.'

In Makassar onderzocht Van Dorst hoe kinderen uit arme en rijke wijken immunologisch van elkaar verschillen. 'We zagen dat er veel overgewicht is, dat kun je in een stad wel verwachten, maar ook nog ondergewicht. De vraag is of de BMI (body mass index, *red.*) zelf invloed heeft op het immuunsysteem, of dat het meer een uiting is van hun omgeving. Sommige kinderen helpen thuis in de tuin of op het land, andere worden met de taxi naar school gebracht.' In Tanzania keek de promovendus naar het contrast tussen de immuunsystemen van stads- en plattelandsbewoners in reactie op het gelekoorts-vaccin. In beide landen bleken de verschillen veel groter dan verwacht. 'Het immuunsysteem van kinderen uit armere wijken in

Makassar, mensen op het platteland en armere bewoners van stedelijk Tanzania is duidelijk meer geremd, terwijl mensen met een hogere sociaaleconomische status een veel actiever immuunsysteem hebben.' Het een is niet beter dan het ander: mensen met een actiever immuunsysteem krijgen vaak meer bijwerkingen van vaccins en hebben vaker allergieën en auto-immuunziekten. Mensen met een geremder immuunsysteem hebben daarentegen weer een verhoogde vatbaarheid voor infecties, omdat het afweersysteem ziekteverwekkers niet of moeilijker opruimt. Voor die verschillen is niet één oorzaak aan te wijzen. 'We weten bijvoorbeeld dat parasieten het immuunsysteem dempen. Dat doen ze omdat ze heel lang in het lichaam van de mens willen blijven: door de afweer te dempen worden ze zelf niet opgeruimd. Mensen op het platteland hebben over het algemeen meer parasieten, maar we vonden er minder dan verwacht.'

Ook de darmflora heeft invloed. 'En dat wordt weer beïnvloed door wat je eet. In Tanzania heb je een stad die de traditie heeft om gefermenteerd bananenbier te drinken. Dat zorgt voor een heel ander microbioom dan wanneer je bijvoorbeeld in een stad veel meer bewerkt voedsel eet. Op het platteland eten ze ook veel meer volgens de seizoenen. Met zoveel factoren is het heel moeilijk te pinpointen waardoor de verschillen ontstaan. Het is een combinatie van al die omgevingsfactoren.'

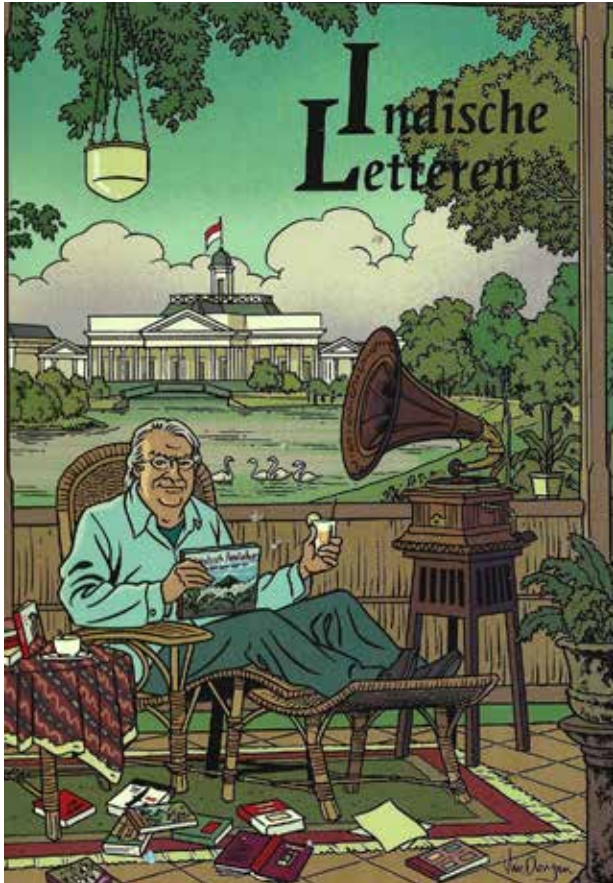
Daarom moeten vaccins veel gericht worden ontwikkeld, benadrukt Van Dorst. 'We ontwerpen ze nu op basis van het immuunsysteem van mensen in Europa of de VS, en pas als ze klaar zijn testen we ze ergens in Afrika of Azië. Dat slaat nergens op. We moeten vanaf het begin rekening houden met hoe immuunsystemen wereldwijd verschillen. 'Ik dacht vroeger ook dat we allemaal hetzelfde waren, maar er zijn dus heel wezenlijke verschillen. Het is belangrijk om die te erkennen en te kijken: hoe kunnen we daar het beste mee omgaan?'

In een ideale wereld zou er een zogeheten '*personalized vaccine*' moeten komen. 'Maar dat is natuurlijk heel moeilijk. Het gaat wel helpen als we beter begrijpen hoe immuunsystemen van elkaar verschillen, zelfs regionaal, en dat meenemen in de ontwikkeling van het vaccin, want dat is tot nu toe helemaal niet gedaan.'

Maar dat kan alleen als onderzoekers nauwer samenwerken met lokale wetenschappers en gemeenschappen. 'Zij weten hoe mensen leven, wat ze eten, wat er speelt. Zonder hen zie je maar een heel klein stukje van de puzzel en zonder hen had ik dit onderzoek nooit, nooit, nooit kunnen doen.'

Marloes van Dorst, *Variation in the immune system and vaccine responses in Low to Middle Income Countries*. Promotie was 25 november

Mijn dierbare *Doktorvater* is niet meer

Omslag van *Indische Letteren* (2022), getekend door Peter van Dongen

Door het onbegrensde enthousiasme van de vorige week overleden neerlandicus Peter van Zonneveld (1948-2025) ging er voor veel studenten een wereld open, schrijft **Rick Honings**. 'Ik denk dat weinig promovendi met hun begeleider de Reeperbahn bezoeken.'

Op donderdag 20 november 2025 hebben we afscheid moeten nemen van een bijzonder, kleurrijk en binninnelijk mens: Peter van Zonneveld. Hij verleed na een ziekbed van enkele weken in Ouderkerk aan de Amstel. In het Leidse academieleven was Peter een bekende verschijning: van 1975 tot 2013 werkte hij als universitair docent moderne Nederlandse letterkunde bij de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur.

Hij werd op 3 september 1948 geboren in Leiden. Na de lagere school bezocht hij het Bonaventura Lyceum. Hier ontmoette hij Boudewijn Büch. Het markeerde het begin van een bijzondere vriendschap. Samen maakten ze deel uit van de redactie van de schoolkrant. In deze jaren begon Peter te dwepen met Bilderdijk, Dickens, Beets en Piet Paaltjens, auteurs die een belangrijke rol in zijn leven zouden gaan spelen. Goethe was een andere favoriet. 'Ik probeerde', schreef hij later, 'Boudewijn Büch voor Goethe te interesseren, hetgeen aardig is gelukt.' In 1967, na zijn eindexamen, vertrok Peter naar Amsterdam om Nederlands te studeren. Na zijn kandidaats ging hij literatuurwetenschap en biologie studeren. Vlak daarvoor had hij, tijdens een bezoek aan de Leidse Hortus botanicus, samen met Boudewijn Büch, de schoonheid van de botanie ontdekt. Op 1 september 1975 studeerde hij af.

Op Facebook haalde hij er recent, precies vijftig jaar na dato, herinneringen aan op: 'Gekleed in jacquet, zonder stropdas, maar met een zwart geknoopt shawltje en in het knoopsgat een zonnebloem, begaf ik mij in gezelschap van familie en vrienden (de laatste op mijn verzoek ook in jacquet) naar het Mau-poleum aan de Jodenbreestraat.' Daar kreeg hij de cum laude-bul overhandigd. Peters scriptie, waarvoor hij onderzoek had gedaan in Hamburg, handelde over Goethe en de Romantiek. Hij schreef er een artikel over voor *De Gids*, waar hij trots op was. Vlak voor zijn afstuderen had hij gesolliciteerd op een baan als docent in Leiden, waar Hans Gomperts

toen de scepter zwaaide. Omdat hij op Goethe was afgestudeerd en een voorliefde had voor de negentiende eeuw, begon hij daar colleges over te geven. Met Marita Mathijssen stond hij in 1976 aan de wieg van de Werkgroep De Negentiende Eeuw. Ook begon hij in deze tijd, op uitnodiging van Adriaan van Dis, voor *NRC Handelsblad* te schrijven, over botanische tuinen, schrijvershuizen en romantische reizen.

In de jaren tachtig kreeg Peter er een tweede onderzoeksbelangstelling bij: de Nederlands-Indische Letteren. In 1985 richtte hij de Werkgroep Indisch-Nederlandse Letterkunde op, waarvan hij zelf voorzitter werd. Hij bleef dat zevenendertig jaar, tot 2022. Omdat hij daar zoveel tijd aan besteedde, duurde het lang voordat hij zijn dissertatie *De Romantische Club. Leidse student-auteurs 1830-1840* (in 1993) verdedigde. Peter was een bon vivant en een levensgenieter. Generaties studenten zijn opgegroeid met de anekdotes die hij jaar in jaar uit vertelde alsof hij het voor het eerst deed. Over de stokdove echtgenote van professor Jona Willem te Water die, toen op 12 januari 1807 in Leiden een schip vol buskruit explodeerde met een klap die tot in Friesland te horen was, opkeek van haar breiwerkje en vroeg: 'Zei u iets, Te Water?' Over de opiumverslaafde Bilderdijk die een warm schoteltje op zijn hoofd legde en er een doek omheen bond ter bestrijding van zijn helse hoofdpijnen. Of over Karel van 't Reve die op een koude winterdag met zijn auto het Rapenburg was ingereden, waarop een Leidenaar een ladder in het water plaatste en de legendarische woorden sprak: 'Kom eruit, klootzak!'

Ik leerde Peter kennen toen ik in 2002 in Leiden Nederlands kwam studeren. Door zijn enthousiasme ging er een wereld voor me open en besloot ik me in de negentiende eeuw te specialiseren. Toen ik in 2007 een promotieplaats in Leiden verwierf om een proefschrift over het Leidse literaire leven te schrijven, werd Peter vanzelfsprekend mijn dagelijkse begeleider.

Het waren vier onvergetelijke jaren. Zelden heb ik met zoveel plezier aan een boek gewerkt, en dat lag voor een belangrijk deel aan Peter. Meerdere keren per week wandelden we samen door de Leidse Hortus en dronken we koffie bij de Faculty Club. Ik vertelde hem dan wat ik allemaal had gelezen en gevonden, wat bij hem allerlei associaties opriep. Samen bezochten we in 2011 de Caspar David Friedrich-tentoonstelling in Hamburg. In het *red light district* speurden we naar een gedenksteen voor Domenico Niehoff, de bekende prostituee van Duitsland. Grijnzend merkte Peter op: 'Ik denk dat er weinig promovendi zijn die met hun begeleider de Reeperbahn bezoeken.'

Na mijn promotie werd ik postdoc in Berlijn. Intussen hadden we het plan opgevat om samen een biografie van Bilderdijk te schrijven, waaraan Peter al decennia eerder met Boudewijn Büch was begonnen. Peter zocht me op in Berlijn. Van daaruit reisden we samen naar Weimar, waar we ons onderdompelden in de wereld van Goethe. Op een terras bespreken we enkele hoofdstukken in wording. Onze biografie *De gefnuikte arend* zag in 2013 het licht. Datzelfde jaar ging Peter met pensioen. Hoewel we hierna geen boeken meer maakten, bleef hij nauw betrokken bij alles wat ik deed. Elke paar weken kwam hij langs in Leiden om koffie te drinken en bij te praten. Afgelopen jaar commentarieerde hij nog mijn binnenkort te verschijnen biografie van Nicolaas Beets, *God, gezin en vaderland* (2026), die ik aan hem opdraag.

Op 14 oktober kreeg Peter te horen dat hij ongeneeslijk ziek was. Zijn gezondheid ging snel achteruit. Bang voor de dood was hij niet. Zijn vader en grootvader hadden het gekund, dan zou hij het ook kunnen. De afgelopen weken heb ik hem nog meerdere keren bezocht. De laatste keer dat ik hem sprak, hielden we elkaar bij het afscheid vast. 'Het is goed dat wij elkaar zijn tegengekomen', zei hij. Dinsdag 18 november was ik voor het laatst bij hem. Spreken kon hij toen niet meer, maar toen hij mij zag, lichtten zijn ogen even op, knikte hij me toe en drukte me de hand. Het was een emotioneel afscheid van mijn dierbare *Doktorvater*.

Rick Honings is Scaliger hoogleraar aan het Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS)

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 7 leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Mbo student, niveau 4 En-

gels. *Engels, 2 vmbo basis/kader. *Engels, 4 vmbo. *Twee leerlingen Nederlands 4 havo. *Nederlands, biologie, planning 4 vmbo kader. *Nederlands, Engels, biologie, 3 vmbo kader. *Studiebegeleiding en Nederlands, 2 vmbo-havo. *Aardrijkskunde, biologie 3 mavo. *Wiskunde en science (natuurkunde, scheikunde, biologie), brugklas. **Leiden-Zuid**, *3 leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arabapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie:
Frank Provoost:
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:
Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marciëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Tirza de Graaf (stagiair)

Medewerkers:
Emiel Beinema | Lente van den Berg
| Lisa Boshuizen | Remco Breuker |
Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen
| Mathijs de Jong | Emma van
Kalmthout | Henrik Laban | Marieke
Nolten | Zahra Menguellati | Anna
Schaafsma

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg,
joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb |
Marc de Haan

360|Advocaten in Den Haag zoekt een **werkstudent (1 dag per week)** ter ondersteuning van onze advocaten o.a. juridische en administratieve werkzaamheden. **Ben jij een rechtenstudent** en wil je **praktijkervaring opdoen?** Stuur je CV naar info@360advocaten.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., +31 (0)23-5734745, info@bureauvanvliet.com

Illustraties: Bas van der Schot |
Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk,
Broek op Langedijk

Advertenties:
Bureau van Vliet B.V.,
Wateringweg 129,
2031 EG Haarlem,
Telefoon 023 - 571 47 45,
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/
Weekblad

Redactieraad:
Kutsal Yesilkagit (voorzitter) |
Frank Israel (vice-voorzitter) |
Alexander Pleijter (secretaris) |
Willem van der Does | Annemarie
Drahmann | Nour Eldin Emaria |
Rosanne Hertzberger |
Hermelijn Smits

Wachten op het einde (dat niet komt)

In 2012 vertrokken tientallen mensen naar Zuid-Spanje om in een uit de rotsen gehakte bunker voor te bereiden op het einde van de wereld. ‘Het zijn geen gekkies.’

DOOR LISA BOSHUIZEN EN TIRZA DE GRAAF

Ergens hoog in de bergen van Zuid-Spanje, op een plek genaamd Alpujarras, verzamelen eind 2012 tientallen mensen zich ter voorbereiding op het, door de Maya's voorspelde, einde van de wereld. Om zich voor te bereiden op een onvermijdelijke zonnestorm, maatschappelijke meltdown of nucleaire vernietiging hakken ze een bunker uit in de rotsen.

Maar het einde van de wereld laat maar op zich wachten. Als de Vlaamse theater- en podcastmaker Tijs Huys het verhaal toevallig ontdekt, besluit hij uit te zoeken wat er is gebeurd. Hij vertelt erover tijdens een Studium Generale-lezing aanstaande maandag in Café Caat. In het dorp waar hij tijdelijk een Bed & Breakfast overneemt, bezoekt Huys landgenoten waar hij via via van gehoord heeft. ‘Ik weet nog dat ik misselijk werd van de kronkelende bergweggetjes en dacht: waar ben ik beland?’ Tot hij een stel hoort praten met een plat West-Vlaams accent. Ze vertellen hoe ze in Spanje terecht zijn gekomen, en laten hun voorraad chocolade zien, genoeg om jarenlang vooruit te kunnen. ‘Best ironisch, dat het natuurlijk weer de Belgen zijn die voor de chocolade moeten zorgen.’ Hun verhaal begint bij de Vlaamse schrijver Patrick Geryl. Die voorspelt het einde van de wereld en schrijft daar boeken over, onderbouwd met pseudowetenschappelijke theorieën. Geryl creëerde met zijn gedachtegoed een achterban waarvan hij

dacht dat het om duizend mensen ging. In werkelijkheid zijn het tientallen volgelingen met wie hij op zoek gaat naar een schuilplek voor het naderende einde. Verschillende locaties over de hele wereld vallen af, door botsingen met concurrerende non-conformisten of vervuilde landbouwgrond. Uiteindelijk belandt de groep in de bergen van Zuid-Spanje. Huys: ‘Hier waren ze goed beschermd tegen vloedgolven, ingekapseld tussen hoge toppen van gebergten.’ Daar besluiten ze tegen de regels van het natuurgebied in, een rots uit te hollen voor de bouw van een bunker die ze vullen met zoveel mogelijk zaden, boeken, werktuigen en zelfs paarden. Het Belgische stel gaat in een boerderij in de buurt wonen.

‘Zoals anderen bijvoorbeeld denken dat de maan van plasma is, of Beyoncé onderdeel uitmaakt van de illuminatie. Ze gaan naar die ideeën leven.’ Als de dag des oordeels dichterbij dreigt te komen, vormt zich van de twee en een halve kilometer hoge top tot aan het dal een rij van caravans met mensen die zich voor de zekerheid toch bij de groep willen voegen. ‘Veel van hen leefden op de pof. Dus waren er plunderingen en werden dingen besteld die nooit betaald zouden worden.’ Wanneer het gevaar lijkt te zijn geweken, vertrekken ze net zo snel weer. Maar ook nu woont er nog een aantal mensen van de oorspronkelijke gemeenschap in Alpujarras. Hoe onomstotelijk het geloof in een noodlottig wereldeinde kan zijn, weet ook Emma van der Tak, desinformatie-onderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam, die ook spreekt tijdens de lezing. Tijdens de coronacrisis belandden enkele naasten van haar steeds meer ‘in de complothoek’. Hierdoor veranderde haar blik op de beeldvorming en startte zij een onderzoek over complotdenken. ‘Die term is problematisch en wordt al snel gebruikt om iemand in een hoekje weg te zetten. Er wordt geïmpliceerd: “Dat zijn gekkies.” De mensen die ik ken, zijn dat helemaal niet.’ Complottheorieën worden volgens Van der Tak meestal door de buitenwereld gezien als waanideeën. Maar deze denkbeelden ontstaan uit onvrede over een systeem of samenleving. ‘Er liggen vaak redelijke kritieken aan ten grondslag. Dat wordt dan over het hoofd gezien. Mensen gaan niet zomaar in iets geloven, het moet overeenkomen met een ervaring die ze

al hebben. Als er dan opeens een verklaring is die in één keer alles uitlegt, is het logisch dat je daarnaar luistert. Als je gelooft dat de wereld vergaat en in Nederland is niemand bezig om bunkers te bouwen, dan ontstaat een machteloos gevoel.’ Dat de Alpujarras-reizigers hun thuisland verlaten om elders een nieuw bestaan op te bouwen, is niet vreemd, vindt Van der Tak. ‘Vanlifers doen dat in principe ook.’ Als je eenmaal in iets gelooft, kan alles wat je ziet in dat beeld gaan passen. ‘Elk tegenbewijs dat er wordt geleverd wordt gezien als een bevestiging van hetzelfde verhaal. Dat is een van de redenen waarom mensen in zo’n idee kunnen blijven hangen.’ Huys moest tijdens zijn onderzoek ook op zijn eigen positie reflecteren. ‘Ik voelde mij de ongelovige. Alles waar ik in geloof, betwisten zij. Je wilt niet oordelend zijn, maar ergens is dat onvermijdelijk.’ Zelfs als na 21 december 2012 de wereld niet blijkt te zijn vergaan, blijven sommigen vasthouden aan hun waarheid. Ze verklaren dat deze datum ‘het begin van het einde’ betekende, zegt Huys. ‘Ze zien signalen die dat bevestigen zoals storende bluetooth-stralingen of rijke Joden die de zorg beheersen.’ Als we proberen andersdenkenden te begrijpen, gaan we ervan uit dat zij alles rationeel en logisch beredeneren, legt Van der Tak uit. ‘Maar we doen allemaal aan de lopende band dingen die hypocriet of cognitief dissonant zijn. We vliegen terwijl we klimaatverandering tegen willen gaan en weten dat je van roken doodgaat, maar toch doen we het.’ ‘Het is belangrijk om het gesprek met elkaar te blijven voeren’, vindt Huys. ‘We moeten weten waar dit soort bewegingen ooit zijn begonnen, zodat we elkaar proberen te begrijpen, anders riskeer je polarisatie.’ Van der Tak: ‘We komen te weinig in contact met mensen die anders denken dan wij. We vervallen snel in wij-zij-denken. Daarom is het heel belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven. Misschien geloof je wel dat de aarde plat is, maar je bent ook gewoon een mens.’

De Bunker, Studium Generale, Gesprek met Tijs Huys, Emma van der Tak en Puck van Dijk, Café Caat, maandag 1 december, 19.30 uur, gratis (wel reserveren)

Culturele schatten gaan naar het stadsarchief

Onderzoekers Sanne Rotmeijer, Kamila Krakowska Rodrigues en Carmen van Mulier van het Leiden University Centre for Arts in Society (LUCAS) organiseren samen met productiehuis SchoneKunsten en het Stadsarchief Rotterdam het Treasures festival. ‘Dit voelt als erkenning.’

DOOR TIRZA DE GRAAF

‘Artives is een combinatie van de woorden art en archives’, legt Krakowska Rodrigues uit. ‘Voor ons is het heel belangrijk om de waarde van het hebben van kunst en cultuur als archief te benadrukken.’ Tijdens het festival staan de culturen en tradities uit Brazilië, Curaçao, Suriname en Kaapverdië centraal. Bezoekers kunnen deelnemen aan workshops, zoals Batuku – een Kaapverdise muziek- en dansvorm – en capoeira, een Braziliaanse dans-vechtsport. Daarnaast zijn er gesprekken en presentaties over culturele tradities. ‘Daarmee hopen we het doel van deze dag, verbinding en community, te bereiken.’

‘We willen graag laten zien waar de gebruiken vandaan komen en welke reis ze hebben afgelegd’, zegt Van Mulier. ‘Culturen en tradities krijgen constant een nieuw leven en nieuwe context.’ Van Mulier is zelf te horen in een van de podcasts die tijdens het festival worden gepresenteerd. Daarin duikt ze in haar Surinaamse roots en vertelt ze over de geschiedenis en cultuur van Suriname. Ook zijn er nooit eerder vertoonde beelden te zien uit de Kaapverdise privécollectie, vertelt Krakowska Rodrigues. ‘Rotterdam heeft een van de grootste Kaapverdise gemeenschappen, en we willen graag hun geschiedenis, maar ook het heden laten zien.’ Dat alle verzamelde ‘Treasures’ – verhalen, creaties, beelden en documentatie – officieel worden overgedragen aan het Stadsarchief Rotterdam ‘voelt als erkenning’.

Treasures festival, Lab Grounds (‘s-Gravendijkwal 58a, Rotterdam), zaterdag 29 november, 14-19 uur, gratis

BIJ ONS

krijg je als werknemer van Universiteit Leiden extra ruime vergoedingen

De zorgverzekering voor Universiteit Leiden

Jij én je gezinsleden profiteren van:

- Extra korting op je basisverzekering bij een maximaal vrijwillig eigen risico
- Korting op je aanvullende verzekering
- Uniek: deel je tandartsvergoeding met je partner
- Ruime vergoedingen zonder extra kosten voor o.a. tandarts en fysiotherapie

Bekijk ons ruime aanbod verzekeringen en alle voordelen op zorgenzekerheid.nl/universiteitleiden

Overstappen kan tot en met 31 december 2025.

‘Onze viswinkel lijkt soms net een buurthuis’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO MARC DE HAAN

Waarom heet jullie familiebedrijf niet Haasnoot's maar Schaap's Vishandel?

‘Het is een eerbetoen aan meneer Schaap die het in 1938 is gestart. Mijn opa nam het van hem over in de jaren zeventig. Iedereen sprak mijn opa al aan met Schaap, dus hij vond dat wel prima. ‘Nu is het al vijftien jaar van mijn vader. We werken er met de hele familie. Veel mensen denken dat het zoontje van de baas het makkelijker heeft, maar ze durven meer tegen mij te zeggen dan tegen andere collega’s. ‘De winkel is mijn vaste plek. Mijn broertje staat op woensdag en zaterdag op de markt. Daar verkoop je constant heel

veel haring en gebakken vis zoals kibbeling en lekkerbekken. Hier komen mensen echt heen voor zalmfilets of hele visen, dus je moet meer uitleg geven. We hebben ook meer specialiteiten, zoals glutenvrije kibbeling. We proberen onderscheidend te zijn met biologische zalm.’

Is de concurrentie moordend?

‘Je moet wel opvallen, want op de markt sta je nog met vier andere visboeren. Maar we hebben ook veel vaste klanten: zij houden Schaap's Vishandel in leven. Veel van hen komen ook om te kletsen. Het voelt als een soort buurthuis hier. In de tijd van mijn opa was

het nog drukker. Het is bizar om je voor te stellen, maar op vrijdagmiddag zaten ze dan hierachter te borrelen met vaste klanten.

‘De generatie van mijn opa komt nog steeds langs. Zij komen dan verhalen vertellen over mijn familie, want sommigen hebben hier veertig jaar lang gewerkt. Enkele klanten komen hier al zeventig jaar. Het is bijzonder dat ik dat meekrijg, want ik heb mijn opa en oma niet goed gekend.’

Wil jij de zaak later ook voortzetten?

‘Mijn vader heeft altijd gezegd dat studie en wat ik wil voorgaan. Het is leuk werk, maar ook zwaar. Mijn vader werkt op marktdagen dertien uur per dag. Dus hij gaat om zeven uur de deur uit en is pas om negen uur thuis. Hij maakt bizar lange dagen. Hij zou het alleen heel jammer vinden als hij de winkel moet wegdoen. Dan verdwijnt er in één keer toch een stuk geschiedenis.’

‘Ik moet nog kijken wat ik ga doen. Ik wil sowieso mijn studie afronden. Maar de kans dat ik de zaak overneem, wordt steeds groter. Wat meespeelt is dat de winkel veel emotionele waarde heeft voor mijn vader. Misschien kan ik het samen met mijn broertje doen en dat we dan ook gaan uitbreiden. Het scheelt echt een hoop dat het heel gezellig is, want veel mensen denken bij het werken met vis alleen maar aan viezigheid.’

Ben jij gewend aan de geur dan?

‘Daar wen je natuurlijk aan. Als ik hier eenmaal sta, ruik ik helemaal niks meer. Maar als ik thuiskom, moet ik wel gelijk onder de douche. Ik kan niet met mijn vieze kleren achter mijn bureau gaan zitten. Als ik snel boodschappen doe na het werken, hoor ik soms: “Het stinkt hier naar vis.”

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Leuven vs Leiden: de KU is de twee-eiige twin van LU

Annetje Ottow en Hester Bijl hebben deze maand plaatsgemaakt voor een nieuwe voorzitter en rector. De vervanger van Ottow is Luc Sels, niemand minder dan de ex-rector van de beste en oudste universiteit van België. Zelf zegt hij enthousiast te zijn om zich van een Leuvenaar tot een Leidenaar te dopen.

Nu heb ik twee weken geleden kort deze uni van binnen gezien.

Mijn oordeel: ku Leuven is eigenlijk de vroeger geboren, populairdere en succesvollere twee-eiige twin van LU.

Beide universiteiten vierden dit jaar hun verjaardag, waarbij ku Leuven wel 150 kaarsjes meer kon uitblazen. De Vlaamse reus is met 600 jaar één van de oudste universiteiten in Europa. Maakt dat Leuven en Leiden niet tot zussen met wat jaren ertussen? (Zussen, want op beide (oorspronkelijke) logo's staat een vrouw.) Hoeveel is 150 universiteit-jaren in mensenjaren?

Allée, ik weet niet precies hoe de levensloop van een universiteit werkt. Wel weet ik dat de twee erg veel op elkaar lijken.

Waar onze UB er best betonnig uitziet, vergiste ik die van Leuven eerst met een kerk door de imposante klokkentoren. Bovenin verbaasde ik me over alle belangrijke ontdekkingen die er in Leuven zijn gedaan: de mercatorprojectie, de big bang (Leiden claimt deze ontdekking ook!), biomedisch 3D-printen. Leiden heeft ook zeer verbazingwekkende en belangrijke ontdekkingen op haar naam staan, maar niet eentje die direct zoveel levens heeft gered als het hiv-medicijn. Beide uni's zijn prestigieuze onderzoeksinstituten, maar Leuven staat toch echt op elke ranking-lijst in de top 100.

Leidense en Leuvense studenten zijn voor mijn gevoel hetzelfde, maar op een ander front. Leiden heeft studentenverenigingen, dispuuten en stamkroegen. In het Vlaams heten die studentenkringen, studentenclubs en ‘fakbars’ (faculteitsbars). Tegelijkertijd zijn beide uni's ook internationaal georiënteerd, met veel buitenlandse studenten en een campus in de internationale, politieke hoofdsteden: Den Haag en Brussel.

De uni is met maar liefst 65.000 studenten de allergrootste Nederlandstalige instelling, op een bevolking van 100.000. Op vrijdagavond op de Oude Markt kan je de schimmen

van de feestvierende studenten van de dag ervoor nog zien. Ze gaan in het weekend namelijk echt allemaal naar huis. Dit is in Nederland onbegrijpelijk, maar voor Vlamingen normaal. De studenten die op ‘kot’ wonen, blijven hun hele studententijd lang in het weekend teruggpendelen naar hun mama en papa. Op vrijdagochtend kotsen ze met hun kotgenoten, op zaterdagochtend *barfen* ze met hun vrienden uit het dorp. En na hun studie gaan ze weer terug naar hun geboorteplaats, want ze worden niet in Leuven ‘gedomesticeerd’. De gemeente schat in Leiden zo’n één op de tien inwoners student. Ook behoorlijk, maar Leiden is nog burgerlijk zat.

Een ander ding waar de ku Leuven in ‘uitblinkt’, zijn schandalen van studentenverenigingen. Waar het in Leiden al een tijdje geleden is dat een vechtende corpbal het nieuws haalde, galmt in de gehele Nederlandstalige wereld nog de schok na van de moord op Sanda Dia en de klassenjustitie die volgde.

Luc Sels was de gezagvoerder van een grootse universiteit. Hij heeft alle extremen gezien en hier openlijk op gereflecteerd: hij schreef namelijk opiniestukken in een Vlaamse krant.

In één daarvan spreekt hij uit hoe diep de dood van Sanda Dia hem geraakt heeft, en dat hij blij is met een cultuurverandering op de universiteit. Zulke reflectie over schandalen heb ik bij bestuursleden van Leiden nog niet kunnen bespeuren.

Zahra Menguellati is student International Studies

‘Op vrijdag kotsen Vlamingen met kotgenoten, op zaterdag barfen ze met dorpsvrienden’

